

GREGORII PAPÆ VII DECRETUM.

(MANSI, *Concil.* XX, 886.)

rius papa VII et Urbanus papa II constituit festiuitates Romanorum pontificum celebrantur. Martyrum in IX lectionibus, rum in tribus saltem lectionibus præterdam, qui pro sua excellentia celeberrimur, sicut et S. Silvester, Gregorius et alii. m quælibet Ecclesia sui patroni, et si conuerit, festum solemniter observet, quanto orum qui totius Ecclesiæ non tam patroni atres exstiterunt, quam et usque ad mar-

A tyrium verbis et exemplis instituere non destiterunt. De his quidem sanctis martyribus inuitatorium, hymnus, responsoria, psalmi et versus, ut de martyribus, decantantur. Nota autem S. Gregorium papam I in graduale libro de his martyribus, sicut et de confess. pontificalia administrantibus instituisse officia, ut de S. Marcello P. et M. *Statuit ei Dominus*; et de S. Felice P. et M. *Sacerdotes*. Et hoc utique satis congrue propter excellentiam dignitatis apostolicæ.

SANCTI GREGORII VII

PONTIFICIS ROMANI

OPERUM PARS TERTIA. — CONCILIA ROMANA.

CONCILIIUM ROMANUM I

PRO REFORMANDO ECCLESIAE STATU.

Celebratum anno Domini 1074.

(Apud MANSI, *Conciliorum Collect.* tom. XX, col. 401.)

rius, prædecessorum suorum vestigiis in-
per epistolam ad episcopos Longobardiæ
indixit synodum prima hebdomada Quadra-
celebrandam. Statuto die episcopi qui
ti fuerant magno numero adfuerunt. Ad
ndam Ecclesiam a concubinariis sacerdo-
rincipio statuerunt, ut, secundum instituta
um canonum, inquit Lambertus, presbyteri
ion habeant, habentes aut dimittant aut de-
r. Nec quisquam omnino ad sacerdotium
tur, qui non in perpetuum continentiam vi-
cœlibem profiteatur. Quam constitutionem
ssu pontificis episcopi in Germania promul-
gauerunt quæ a Lamberto anno 1074
ntur his verbis: *Adversus hoc decretum*
vehementer infremuit tota factio clericorum,
et plane hæreticum et vesani dogmatis esse
ns, qui oblitus sermonis Domini, quo ait:
ones capiunt hoc verbum: qui potest capi-
piat (Matth. XIX, 11, 12); et Apostolus: Qui
continet, nubat; melius est enim nubere
(I Cor. VII, 5): violenta exactione homines

B vivere cogeret ritu angelorum, et dum consuetum
cursum naturæ negaret, fornicationi et immunditiei
frena laxaret. Quod si pergeret sententiam confir-
mare, malle se sacerdotium quam conjugium dese-
rere, et tunc visurum eum, cui homines sorderent,
unde gubernandis per Ecclesiam Dei plebibus angelos
comparaturus esset.

Nihilominus instabat, et assiduis legationibus
episcopos omnes socordiam ac desidiam arguebat, et
nisi ocius inunctum sibi negotium exsequerentur,
apostolica se censura in eos animadversurum com-
minabatur. Archiepiscopus Moguntinus sciens non
parvo constare operam hanc, ut tanto tempore in-
olitam consuetudinem revelleret, atque ad rudimenta
nascentis Ecclesiæ senescentem jam mundum refor-
maret, moderatus agebat cum eis. Et primo eis in
dimidium annum inducias et deliberandi copiam
dedit, hortans eos ut quod necessario faciendum sit
sponte faciant, et tam sibi quam Romano pontifici
necessitatem adimant aliquid in eos quod secus
sit decernendi. Ad ultimum congregata synodo in
Erfordia mense Octobri pressius jam transiebat,

ut, relegata omni tergiversatione impræsentiarum aut conjugium abjurarent, aut sacri altaris ministerio se abdicarent. Multas e contra illi rationes afferebant, quibus instantis perurgentisque improbitatem [forte, importunitatem] eludere, sententiamque cassare niterentur. Cumque adversus apostolicæ sedis auctoritatem, qua se ille ad hanc exactionem præter voluntatem propriam compulsus obtendebat, nihil argumenta, nihil supplicationes precesque proficerent, egressi tanquam ad consultandum, consilium ineunt ut in synodum non redeant, sed injussi omnes in domos suas discedant. Nonnulli etiam confusis vocibus clamitabant, melius sibi videri ut in synodum regressi ipsum episcopum, priusquam execrabilem adversus eos sententiam promulgaret, cathedra episcopali deturbarent, et merita morte multato insigne monumentum ad posterum transmitterent, ne quis deinceps successorum ejus talem sacerdotali nomini calumniam struere tentaret. Cum ad episcopum relatum esset hoc eos machinari, commonitus a suis ut tumultum qui oriebatur matura moderatione præverteret, misit ad eos foras, rogavitque ut sedato pectore in synodum regrederentur, se, cum primum opportunitas arrisisset, Romam missurum, et dominum apostolicum, si qua posset ratione, ab hac sententiæ austeritate deducturum. Postero die admissis in auditorium communitè laicis et clericis, veterem illam de reddendis decimis querelam replicat, etc.

In hac eadem synodo excommunicatus est Robertus Guiscardus Nortmannorum princeps, de quo in fine libri primi epist. Gregorii supra hæc referuntur: Celebravit Romæ synodum, in qua, inter cætera quæ ibi gesta sunt, excommunicavit atque anathematizavit Robertum Guiscardum ducem Apuliæ et Calabriæ atque Siciliæ, cum omnibus fautoribus suis, quousque resipisceret. Post hæc diversorum abbatum et episcoporum causæ cognitæ sunt et dijudicatæ. Pictavensibus canonicis indultum fuit, ut eorum episcopus, decanus, vel alius aliquis prælatus, jus retineat certis diebus cantandi missam in aliena et exempta ecclesia, sicut Romæ atque alibi in stationibus observari consueverat. Decreto hujus synodi mandatum est Hispaniarum Ecclesiis, ut Romanum ordinem atque officium recipiant, prout Hispaniarum episcopi qui præsentibus erant se facturos promiserant. Insuper lectæ fuerunt litteræ Geisæ Hungariæ regis, quibus idem rex suum erga sedem apostolicam incomparabile studium et observantiam indicabat, petens ne adversantium hostium suorum querelis et calumniosis accusationibus ulla fides adhibeatur.

In eadem synodo Guilielmus episcopus Bellovacensis dignum exhibuit specimen Christianæ charitatis et episcopalis modestiæ, ut qui gravissima a suis tam clericis quam laicis perpressus, pro iisdem ea de causa excommunicatis apud pontificem intercesserit, eosque ab excommunicatione absolvi petierit et impetraverit. Ad hanc eandem synodum vocati sunt canonici Lucenses, ut causam redderent

cur adversus Anselmum episcopum suum Lucensem conspirassent. Qui de conspiratione et insidiis suo episcopo instructis convicti, juxta canones et capitulum sancti martyris et pontificis Fabiani, quo conspiratores et insidiatores suorum episcoporum curiæ tradendos esse decernitur, judicio totius sanctæ synodi etiam ipsi curiæ traditi fuerunt. Hæc ex Gregorii epist. 51 et sequentibus decem, Baronijs anno 1074, num. 36 et sequentibus.

Vide epistolam Gregorii ad Ottonem Constantiensem episcopum, infra capitulo primo sequentis apologetici, qua eum de rebus in hac synodo gestis summam ac breviter informat, quæque in ea salubriter contra Simoniacos et concubinarios decreta sunt per eundem promulgari præcepit. Apologeticum sermonem pro hac synodo scripsit auctor quidam hujus temporis, qui exstat in antiquissimo manuscripto codice monasterii Weingartensis, quem inde descriptum hic subjungimus.

INDEX CAPITULORUM.

- I. Decretalis epistola venerabilis papæ Gregorii, etc.
- II. De auctoritate quatuor principalium conciliorum œcumenicorum.
- III. De auctoritate apostolicarum constitutionum.
- IV. De auctoritate reliquorum conciliorum.
- V. Breris enumeratio decretorum superioris epistolæ.
- VI. De primo statuto, id est de Simoniacis.
- VII. De secundo statuto, id est de emptoribus ecclesiarum.
- VIII. Quod et sacra Scriptura damnet venditores spiritualium officiorum.
- IX. X. Item quod emptores eorum damnet, et quod mediatores hujus negotii damnet.
- XI. De tertio statuto dictæ decretalis epistolæ, id est, ut incontinentes altari nullatenus ministrent.
- XII. De anathemate eorum qui defendunt incontinentiam sacerdotum per Sozomeni cap. ex Tripartita historia depromptum.
- XIII. Quod non sacrorum ministris, sed laicis, permissum sit ut unusquisque suam habeat uxorem.
- XIV. Quid Apostolus constituat de sacris ordinibus.
- XV. Utilis consideratio ejusdem institutionis.
- XVI. Expositio beati Hieronymi super eandem institutionem.
- XVII. De quarto statuto prædictæ decretalis epistolæ, ne populus officia clericorum recipiat, quæ apostolica statuta contemnere videat.
- XVIII. Cur eorum officia populo sint prohibita.
- XIX. Explanatio cujusdam capituli quod præsen statuto videbatur adversari.
- XX. Quid dominum apostolicum compulerit ut hæc statuta depromeret.
- XXI. Quod non illis, sed sanctis Patribus, pro juremodi statutis esset indignandum.
- XXII. Cur eisdem statutis nullæ appositæ sint iociæ.

XXIII. Quod dominus apostolicus non solum episcopos sed et subditos eorum damnare possit.

XXIV. Quod cujuscumque episcopi parochianus domino apostolico etiam plus debeat obedire quam proprio episcopo.

APOLOGETICUS SUPER DECRETA

Quæ venerabilis papa Gregorius ejusdem nominis septimus in Romana synodo promulgavit contra Simoniacos et incontinentes altaris ministros.

PROLOGUS.

In superioribus epistolis illi nostro, nolit Deus ut deinceps dicam, æmulo, sed amicissimo satisfacere studui, et capitulum statutis nostri apostolici contrarium nullatenus attendendum, ut puta sub anathemate prohibitum evidenter monstravi, adeo videlicet ut ipse amicus noster se jam non ulterius contentioni, sed amicitiae operam daturum mihi rescriberet. Sed plures adhuc restant, qui eisdem statutis obstinato animo nimium periculose, imo perniciose resistunt, qui et alios simpliciores, quippe non multum studiosos ad considerandos canones adeo seducunt, ut et ipsi prædictas authenticas sanctiones contemnant, et suam consuetudinem jucundissimam quidem, sed perniciosissimam, retinere contendunt. Quod non plures eorum fecissent, ut mihi videtur, si ipsis compertum bene esset quam parum et potius quam nihil noster apostolicus in prædictis statutis deviet a sanctis Patribus. Quapropter mihi meisque similibus commodum fore censeo, si eadem statuta canonicis scripturis conferrem, et mutuam eorum concordiam qualiscunque styli officio breviter ac fideliter commendarem, et hoc ea intentione: ut si quis forsitan ex idiotis hoc inspicere dignetur, tanto vivacius ad obediendum apostolicis institutis respiciat, quanto evidentius videat hæc eadem nullatenus a sacratissimis canonibus deviare, sed cum eisdem ex ipsa sacra Scriptura processisse.

CAPITULA.

I. In primis igitur decretalem epistolam nostri apostolici describere juvat, ut tanto apertius sequentia elucescere valeant.

« GREGORIUS episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri OTTONI Constantiensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. »

« Instantia nuntiorum tuorum, » etc. *Exstat ora inter epistolas.*

I. Sed priusquam statuta singulatim consideremus, quiddam de ipsorum canonum auctoritate non inmodum æstimo prælibare, ut tanto firmitus atur quidquid ex eis ad observandum nobis debeat.

« Venerabilis papa Gregorius, quem noster apertissime nomine et actione nostris representavit verbis, in sua synodica, id est synodali episcopi sanctissima quatuor concilia confirmat ita: sancti Evangelii quatuor, sic quatuor concilia reverentur et venerari me fateor: Nicænum scilicet, perversum Arii dogma destruitur; Constan-

tinopolitanum quoque, quo Eunomii et Macedonius error convincitur; Ephesinum etiam primum quo Nestorii impietas judicatur; Chalcedo vero, in quo Eutychetis Dioscorique pravitas reprobatur, tota devotione amplector, integerrima probatione custodio; quia in his velut in quadam lapide sanctæ fidei structura consurgit, et cujus vitæ atque actionis norma consistit. Quisquis eorum soliditatem non tenet, etiamsi lapis esse videtur, tamen extra ædificium jacet. Cunctas vero personas quas præfata veneranda concilia respiciunt respicio, quas venerantur amplector; quia dum unum universali consensu sunt constituta, se et non illi destruit, quisquis præsumit aut solvere quos religant, aut ligare quos solvunt. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit. *Hucusque Gregorius.*

Hanc autem synodalem epistolam idem apostolicus statim post ordinationem suam composuit, et reliquis patriarchis, quippe Constantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, Hierosolymitano transmissit. Consuetudo enim erat eo tempore ut quilibet in aliqua patriarchalium sedium noviter ordinatus, se prædictas quatuor synodos custodire, reliquis sedibus transmissa epistola profiteretur, antequam nomen ejus apud reliquas sedes in diptychis describi mereretur: nomen videlicet prædecessoris ejus, licet defuncti, reliquæ sedes computabant inter vivos, donec ipsius noviter inthronizati præsulis synodicam reciperent epistolam: quæ quia eundem episcopum quatuor synodos recepisse denotavit, hoc sibi nomen *synodicam* ab eisdem synodis non incongrue videtur mutuasse. Hanc autem consuetudinem illius temporis fuisse idem sanctissimus papa testatur in epistola ad Secundinum servum Dei inclusum, quam et usque ad beati papæ Adriani tempora, quippe ad Carolum regem, perdurasse Johannes Romanæ Ecclesiæ diaconus asserit, qui vitam S. Gregorii ex præcepto Joannis papæ fideliter descripsit. Sed utrum adhuc eadem consuetudo perduret ignoro, quam tamen præfatis temporibus fuisse non dubito. Patet ergo evidentissime quam magnæ sint auctoritatis illa quatuor concilia, quæ sanctus Gregorius, imo per ipsum Spiritus sanctus, non semel, ut prædictum est, sed sæpius et Evangelii comparat, et omnes ab eisdem dissentientes anathematizat, quæ et quilibet novitius patriarcha se observaturum per epistolam suam reliquis sedibus profiteri debebat, si se inter catholicos patriarchas in diptychis describi volebat.

III. Decreta vero sanctissimorum Romanorum pontificum, si possemus, etiam studiosius quam illa quatuor concilia venerari et observare deberemus, cum et ipsa concilia omni firmitate carerent, si non apostolicæ sedis pontifices eadem per apostolicam auctoritatem congregare et corroborare decrevisset. Unde et beatus papa Marcellus, qui et ante Nicænum concilium sua decreta martyrio consecravit, ipse, inquam, vir apostolicus in decretis suis capite undecimo testatur: ita *ipæ auctoritates*

successores, Domino inspirante, constituerunt ut nulla fieret synodus præter Romanæ sedis auctoritatem. Sanctus quoque Athanasius præsul Alexandrinus, qui non minima pars Nicæni concilii fuit in epistola ad Felicem papam cap. 2, ita dicit: Scimus in Nicæna magna synodo trecentorum decem et octo episcoporum ab omnibus concorditer esse roboratum non debere absque Romani pontificis sententia concilia celebrari. Sed et beatæ memoriæ Julius papa idipsum cap. 5 profitetur, dicens: Ipsi vero primæ sedis Ecclesiæ convocandarum generalium synodorum jura et judicia episcoporum singulari privilegio evangelicis et apostolicis atque canonicis concessa sunt institutis. B. quoque Damasus papa in decretis suis cap. 9 hanc intulit sententiam: Nulla unquam concilia rata leguntur quæ non sunt fulta apostolica auctoritate. His autem sententiis B. Isidorus, rimator Scripturarum sagacissimus, fideliter astipulatur, dicens: Synodorum vero congregandarum auctoritas apostolicæ sedi privata commissa est potestate, nec ullam ratam esse legimus quæ ejus non fuerit auctoritate congregata et fulta. Hæc canonica testatur auctoritas. Hæc ecclesiastica historia roborat. Hæc sancti Patres confirmant. Si ergo illa quatuor concilia omni auctoritate carerent, nisi principaliter ex decretis Romanorum pontificum firmitatem obtinerent, quis inficiari poterit quanto decreta per ipsos apostolicos viros promulgata majori veneratione digna merito censeantur quam ipsa concilia, quæ non per ipsorum apostolicorum præsentiam, sed tantum per eorum legationem authentica fieri merebantur? Sic enim legat sedis apostolicæ eorundem principalium conciliorum sanctiones primaria subscriptione apostolica vice canonizabant. Nempe sub piissimo imperatore Constantino, magnus Osius Cordubensis episcopus, Victor et Vincentius presbyteri Romanæ Ecclesiæ ex parte sancti Silvestri papæ Nicæno concilio præfuerunt, et ipsum principali subscriptione firmaverunt. Item temporibus Theodosii junioris Augusti sanctus Cyrillus patriarcha Alexandrinus et Arcadius episcopus ex Italia vice beatissimi papæ Cælestini Ephesino concilio præfuerunt, et ipsum apostolica vice corroboraverunt. Item tempore Marciani principis Paschasius et Lucentius episcopi et Bonifacius presbyter vice S. Leonis papæ in Chalcedonensi concilio per duodecim dies celebrato primi fuerunt qui et Anatolio patriarchæ Constantinopolitano quoddam privilegium in concilio usurpanti liberaliter contradixerunt, et reliquis statutis apostolica vice subscripserunt, ut liber Liberati Carthaginensis diaconi de eodem concilio testatur. Hæc autem omnia manifestius ille videbit, quicumque eorundem conciliorum subscriptiones studiose perspexerit. Ergo reverentiam sive obedientiam, quam sacratissimis IV conciliis juxta S. Gregorium merito exhibemus, decretis apostolicæ sedis nullatenus denegare, imo, si possibile est, studiosius impendere debemus, cum sine eorum auctoritate nec ipsa concilia fas esset recipere.

IV. Sed nec reliqua concilia parvipendere debemus, in quibus multa nusquam alibi inventa, ecclesiasticæ tamen dispensationi necessaria, reperimus; quæ quidem a superioribus authenticis sanctionibus nullo modo discrepant, cum Christianæ religioni apertissime conveniant. Hujusmodi, inquam, capitula in quibuslibet conciliis inventa, nullatenus ab aliquo catholico sunt contemnenda, præsertim cum ipsa reliqua concilia ex sacratissimarum auctoritate sanctionum descendisse non dubitentur, quæ per singulas provincias bina episcoporum concilia annuatim fieri firmissime decernunt. Hoc, inquam, beatus Anaclætus ab ipso principe apostolorum presbyter ordinatus in decretis suis cap. 17 certissime decernit. Congregatio, inquit, summorum per singulos annos fieri solet et debet. Hoc excellentissima synodus Nicæna cap. 5 constituit. Bene, inquit, placuit singulis annis per unamquamque provinciam bis in anno concilia celebrari, ut communiter omnibus simul episcopis congregatis discutiantur hujusmodi quæstiones. Item Constantinopolitanum concilium, enumeratis privilegiis diversarum Ecclesiarum, cap. 2 constituit: Servata regula quæ scripta est de gubernationibus, manifestum est quod illa quæ sunt per unamquamque provinciam ipsius provinciæ synodus dispenset, sicut Nicæno constat decretum esse concilio. Item Chalcedonense concilium cap. 19 dicit: Decrevit sancta synodus secundum canones Patrum bis in anno episcopos in idipsum in unamquamque provinciam convenire, quo metropolitanus antistes probaverit, et corrigere, si quædam fortassis emergerint. Patet ergo quod authenticas sanctiones etiam provincialia concilia fieri præcipiunt, quod incassum præciperent, nisi et nos eorundem conciliorum probabiles sententias observare decernerent. Unde et in tertio Toletano concilio universali decretum est: Qui concilia orthodoxorum episcoporum consona sanctissimis quatuor conciliis non recipit, anathema sit. Quicumque ergo et horum conciliorum rationabilibus statutis obviare conatur, etiam a superioribus authenticis sanctionibus in periculum suum dissentire probatur. Beatus quoque Isidorus in quadam sua præfatione de canonibus cap. 11 prædictis rationibus astipulatur hoc modo: Nosse etiam oportet, licet cætera non infirmentur, quatuor esse principalia concilia. His autem enumeratis, subinfert in eodem capitulo: Sed et si quæ sunt concilia quæ sancti Patres Spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritatem omni manent stabilita vigore. Est ergo dignum, ut et hujusmodi conciliorum statutis obtemperetur: si enim non parvæ stultitiæ constat, si quis cujuslibet unius hominis sano consilio acquiescere detrectat, quanto magis reprehensibile videtur, si quis impudenter resistat hujusmodi conciliorum statutis, non unius, sed plurimorum sapientium, auctoritate et judicio prolatis atque probatis. Nempe hujusmodi conciliis plures catholici eximii doctores interfuisse leguntur, ut in African

conciliis legati sedis apostolicæ, Faustinus, Honoratus, Urbanus, episcopi; sanctus etiam Aurelius Carthaginensis archiepiscopus; item ipse vir omnium virtutum Augustinus Hipporegiensis [Hipponensis] episcopus, quem et Cœlestinus vir apostolicus in decretis suis ita nobis commendat: Augustinum, inquit, sanctæ recordationis virum, pro vita sua atque meritis in nostra communione semper habuimus, nec unquam hunc sinistrae suspicionis saltem rumor aspersit, quem tantæ scientiæ olim fuisse meminimus, ut inter magistros etiam a meis prædecessoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in communesenserunt, utpote qui ubique cunctis et amori fuerit et honori. Huic etiam Augustino, ut liber Liberati testatur, Theodosius imperator per sacram suam mandavit, ut se Ephesino concilio præsentaret: sed heu! tam egregius doctor ante mundo substractus est, quam ad illum invitatoria Romani principis epistola pervenisset. Hi ergo quos prædixi, et alii innumerabiles sancti Patres, Africanis conciliis interfuere, imo præfuere. Sic etiam sanctus Marianus [Marinus] Arelatensi concilio per sanctum Silvestrum papam approbato; sic sanctus Cæsarius Agathensi; sic sanctus Hilarius Arausicensi, sanctus Albinus (427) Aurelianensi, sanctus Bonifacius Moguntiensi concilio. Sic et alii aliis conciliis non soli, sed cum pluribus aliis sanctis Patribus, interfuisse leguntur, qui in Christiana religione et doctrina tam insignes fuisse creduntur, ut vel unius eorum singulari iudicio obviare nimium esset temerarium. Ergo multorum sapientium iudicio non acquiescere multo magis est intolerabile, in his duntaxat capitulis quæ prædictis authenticis statutis non adversantur; sed institutioni Christianæ religionis procul dubio suffragantur. Nam juxta beati Augustini iudicium, pro nullius personæ reverentia est recipiendum, si quid canonicæ veritati in aliquo concilio vel alicubi reperitur adversum. Præterea sancta et veneranda synodus Chalcedonensis etiam provincialia concilia ante ipsam transacta canonizasse non dubitatur, ita decernens cap. 1: Regulas sanctorum Patrum per singula nunc usque concilia constitutas proprium robur habere decrevimus. Hæc autem concilia ante ipsum Chalcedonense leguntur fuisse Ancyranum, Neocæsariense, quæ et Nicæno concilio antiquiora traduntur: item Gangrense, Sardicense, Antiochenum, Laodicense; ergo eadem et in Chalcedonensi synodo non dubitantur esse roborata, quæ etiam cum Africanis canonibus beatus Adrianus papa Carolo imperatori ad disponendas Ecclesias in regno suo Romæ tradidisse legitur. Quapropter nec provincialium conciliorum statuta a quolibet temere sunt respuenda, quæ et apostolica sedes censuit recipienda. Hucusque sufficiat dixisse de sacrorum canonum auctoritate: nunc ad propositum redeamus, et statuta, quæ noster apostolicus in superiori epistola Ottoni Constantiensi episcopo cavissime descripta transmisit, per ordinem digeramus.

A V. Horum illud erat primum, ut clerici aliquem sacrorum ordinum gradum et officium per pretium adepti nullatenus deinceps in Ecclesia ministrent; secundum, ut Ecclesiam pretio acquisitam nullus retineat, nec alicui deinceps Ecclesiæ jura vendere vel emere liceat; tertium, ut a clericali officio cessent quicumque se pro incontinentia reprehensibiles exhibent; quartum, ut populus clericorum officia nullatenus recipiat, quos apostolicas institutiones contemnere videat. Curramus ergo per singula et eadem, quam authentica, quam attendenda, imo quam inevitabilia sint, non ex nostris conjecturis, sed ex sanctorum Patrum statutis compendiose monstremus.

B VI. Primum itaque statutum in Chalcedonensi concilio plenissime et evidentissime reperitur, quod unum ex quatuor prædictis conciliis tempore quidem, non dignitate ultimum, sancti Patres Leoni Augusto usque ad sanguinem vindicandum esse mandarunt, ut Liberatus in libro suo testatur: in ipso, inquam, concilio scriptum est capite 2: Si quis episcopus per pecunias fecerit ordinationem, et sub pretio redegerit gratiam quæ non potest vendi, ordinaveritque per pecunias episcopum, aut presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet ex his qui numerantur in clero, aut promoverit per pecunias dispensatorem, aut defensorem, vel quemque qui subjectus est regulæ pro sui turpissimi lucri commodo, is, cui hoc attentanti probatum fuerit, proprii gradus periculo subiacebit: et qui ordinatus est, nihil ex hac ordinatione vel promotione, quæ est per negotiationem facta, proficiat, sed sit alienus a dignitate vel sollicitudine quam pecuniis quæsit. Si quis vero mediator tam turpibus et nefandis datis vel acceptis exstiterit, et ipse, si quidem clericus fuerit, proprio gradu decidat; si vero laicus aut monachus, anathematizetur. Et notandum quam caute istud caput omnes Simoniacorum astutias excludat, cum quolibet modo per pecuniam promotos absque omni spe recuperationis deponat. Solent enim Simoniaci diversis modis, sed uno reatu, sacras dignitates mercari, nempe nunc ipsi, nunc pro ipsis eorum amicis, pretium pro sacra dignitate vel ante ordinationem suam dederunt, et in ipsa dant, et postmodum se daturos promittunt, et hoc nunc electoribus eorum, nunc eorum ordinatoribus, vel demum quibuslibet eorum fautoribus. Quicumque ergo aliquo horum modorum, quemlibet promoverit, vel seipsum ita promotum esse cognoverit, indubitanter a superiori capite degradari jubetur, cum per pecuniam vel alium promovisse, vel ipse promotus esse non dubitetur. Sed nec hoc sine consideratione prætereundum videtur, quod idem caput duo negotiatorum genera damnavit, unum quidem eorum qui ad diaconatum, vel presbyteratum, vel ad aliquem hujusmodi gradum per pecuniam ordinantur, alterum eorum qui ad dispensationis ministerium,

(427) Quid sit concilium illud et quis ille Albinus nemo hactenus docuit.

vel ad aliquod hujusmodi clericale officium, per pecuniam promoventur, qualis est vicedominatus, præpositura, decania, archipresbyteratus, et his similia. Sic ergo et noster apostolicus duo negotiatorum genera, et omnes negotiantium versutias in primo ejus statuto comprehendit, in quo clericos aliquem sacrorum ordinum gradum et officium quoquo modo per pecuniam adeptos deponit, quod tamen statutum superiori capite mitius liquido probatur, cum spiritualium officiorum venditores, et tam nefariæ negotiationis mediatores, debita ultione non damnet, quos tamen prædictum caput cum ipsis emptoribus degradandos et anathematizandos esse decrevit. Et nota si mediator degradari vel anathematizari merito jubetur, quid de illo censes qui per eandem negotiationem indigne promovetur. Hoc utique quod sanctissimus papa Gregorius, imo per illum Spiritus sanctus, de hujusmodi negotiatoribus indubitanter decrevit, qui in ejusdem apostolici auriculam sub columbina specie quælibet discernenda dictare consuevit. Nempe scriptum est in decretis suis capite 181 : Quicumque ergo ecclesiasticum officium pretii studet datione mercari, dum non officium sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed inaniter tantummodo dici concupiscit. Et paulo post in eodem cap. (lib. ix *Epistolarum*, ep. 34) : Cum liqueat hanc hæresim ante omnes radice pestifera subrepisse, atque in ipsa sua origine apostolica detestatione esse damnatam, cur non cavetur, cur non perpenditur, quia benedictio illi in maledictionem vertitur, qui ad hoc ut fiat hæreticus promovetur? Quid ergo mirum si noster apostolicus eos tantum ab ecclesiasticis ministeriis separavit, quos sanctissimus ejus æquivocus ab Ecclesia separatos esse cum reliquis hæreticis deputavit?

VII. Secundum quoque statutum nostri apostolici quod Ecclesias emptoribus earum adimi præcipit, item in prædicto Chalcedonensis concilii capite, licet obscure, comprehensum videtur, quod etiam dispensatori rerum ecclesiasticarum per pecuniam promotum officium dispensandi jubet auferri; quilibet enim presbyter dispensator debet existere, non prædicationis tantum, sed etiam rerum Ecclesiæ sibi commissæ, quas sancti Patres non solius presbyteri, sed quorumlibet egentium necessitati dispensandas esse censuerunt. Præterea in eodem capitulo cuiuslibet clerico omnis ecclesiastica sollicitudo per pretium acquisita jubetur adimi, procurare autem ipsam Ecclesiam cum sacerdotali diligentia, ni fallor, clericalis sollicitudo est et ecclesiastica. Ergo et in eodem capitulo ecclesiæ sollicitudo per pecuniam usurpata jubetur auferri. Unde et beatissimus papa Gregorius scribens ad Clementem Bizanzenum [*forte*, Byzacenum] de quodam presbytero, decernit ita : Ut si idem presbyter quamdam Ecclesiam obtinisset per pecuniam, non solum eadem Ecclesia privaretur, sed etiam presbyterii honore spoliaretur. Sic quoque et in antiquis nostrarum provinciarum conciliis, Moguntiacensi videlicet, Remensi,

A sive Turonensi statutum legitur, ut presbyter Ecclesiam pretio adeptus, et presbyterio et Ecclesia privetur. Item beatus Leo papa ejus nominis novus, nostro tempore pene contiguus, in prima sua Romana synodo Simoniacam hæresim penitus damnavit, emptiones et venditiones altarium sub anathemate prohibuit; quod anathema illi non evaserunt quicumque deinceps tam nefariam negotiationem exercere præsumpserunt. Libet ergo considerare quam clementer noster apostolicus tantum emptas Ecclesias emptoribus eorum ademerit, quos juxta censuram sanctorum Patrum et Ecclesia et presbyterio, imo Christiano nomine et communione, privandos esse non ignoravit.

B VIII. Sed cur in tantum laboramus, ut prædicta nostri apostolici statuta ex synodicalibus sanctorum Patrum sententiis processisse demonstramus, cum eadem ex ipso sacræ Scripturæ armario emanasse nullum dubitare eruditum putemus? Nam in eadem Scriptura omnes personæ tam nefarii mercimonii damnatæ reperiuntur, scilicet et venditores et spiritualium officiorum emptores, atque hujus negotii mediatores. Ipse enim Dominus pariter ementes et vendentes de templo suo ejecit, et cathedras vendentium columbas jam tunc ipse subvertit (*Matth.* XXI, 12); quod S. Gregorius ille theologus noster in vigesima secunda homilia exponit ita : Cathedra ergo vendentium columbas evertitur, quando hi qui spiritualem gratiam vendunt, et ante humanos oculos, et ante Dei oculos, sacerdotio privantur; et merito, nam ipsa Veritas præcipit in Evangelio : *Gratis accepistis, gratis date* (*Matth.* x) : quod cum tales non attendant, etiam a Deo seipsos alienant, qui in eodem Evangelio dicit : *Qui est ex Deo, verba Dei audit : ideo vos non auditis, quia ex Deo non estis* (*Matth.* v). Præterea princeps apostolorum Petrus, imo per illum ipse Christus omnibus prælatis in Ecclesia præcipit ita : *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei; providentes non coacte, sed spontanee secundum Dominum; non turpis lucri gratia, sed voluntarie* (*I Petr.* v). Contra hoc præceptum illi agunt, quicumque hoc spirituale officium pro sæculari lucro subjectis suis turpiter impendant, de quibus idem apostolus in sua posteriori epistola testatur : *Secuti sunt viam Balaam ex Bosor qui mercedem iniquitatis amavit; correptionem vero habuit suæ vesaniæ : subjugale mutum animal, hominis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam* (*II Petr.* ii). Quod venerabilis presbyter Beda in tractatu super eandem epistolam dilucidat ita : Nonnulli catholicorum intantum mercedem amant iniquitatis, ut etiam docti ab indoctis, a laicis clerici merito laceantur : qui jure comparantur prophetæ, qui verbis asinæ contra naturam loquentis corripitur, nec tamen a proposito pravi itineris retardatur. Iste videlicet Balaam idem esse asseritur qui et beatum Job in libro superflue et arroganter docuisse legitur, qui et Eliu, id est divinus, ab officio divinandi est cognominatus. Sic enim testatur sanctus Hieronymus

in libro *De Hebraicis questionibus*. Hic ergo cum esset propheta a Balaac rege Moabitarum ad maledicendum filiis Israel conductus, illis quidem in verbo Domini pro pretio studuit maledicere, sed pravitatem suam, Domino vetante, ad effectum non perduxit, nec mercedem iniquitatis accepit, qui tamen adeo a Deo reprobabilis denotatur ut asina ejus sapientiam, imo vesaniam ejus et insipientiam corripuisse, et eum a gladio ejus [f., ei] resistentis angeli eripuisse, legatur, quam ipse angelus non morituram fore testatus est, etiamsi ipsum reprobum prophetam debita morte multasset.

Si ergo Balaam tantum amando mercedem iniquitatis adeo legitur reprobabilis, quanto magis ille inter reprobos est computandus, qui cum Balaam de iniquissima venditione spiritualis officii pretium studiosissime requirit, nec cessat donec ambitionem suam ad effectum perducatur. Præterea beatus Hieronymus in tractatu super Matthæum, illum scribam qui dixit Jesu : *Magister, sequar te quocunque iveris* (Matth. VIII), ideo repudiatum a Domino testatur, quia more Simonis Magi eum sequi voluerit, ut ex operum miraculis lucrum assequeretur, unde et sibi a Domino respondetur : *Vulpes foveas habent* (Ibid.), etc.; ac si diceret : *Cur propter lucra et divitias vis me sequi, cum tantæ sim paupertatis aut nec proprium habeam hospitium, cum vulpes etiam et volucres proprias habeant mansiones?* Si ergo ille, qui spirituale officium pro lucro tantum exercere voluit, ab ipso Domino jure reprobat, quanto magis ille qui et hujusmodi officium penitus aliis vendidisse detegitur!

IX. Emptores autem spiritualium officiorum cum ipso principe eorum Simone Mago in Actibus apostolorum damnati leguntur, ubi ille noster Simon princeps apostolorum eundem alium Simonem principem apostatarum æterna damnatione multavit, ita docernens : *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam existimasti donum Dei pecunia possideri. Non est tibi pars neque sors in sermone isto. Cor tuum non est rectum coram Deo. Pœnitentiam itaque age de hac malitia tua, et roga Dominum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. In felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse.* Respondens autem, Simon dixit : *Precamini et vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum qua dixistis* (Act. VIII). Et nota ipsum hæresiarcham Simonem Magum pro sola nefaria cogitatione ab equivoco suo damnatum, quem videlicet spirituale officium mercari solummodo cogitasse, nullatenus autem tam nefariam negotiationem legimus implisse : videmus quam rationabiliter illi damnentur qui et tam inhianter, ut Simon Magus, spiritualia officia mercari concupiscunt, et insuper desideratam negotiationem perficiunt : et qui et eadem scelerate acquisita sceleratius uti, imo abuti non verentur, unde non parum ipsum Simonem Magum in culpa præcedere videntur. Ille enim emptionem, quam male concupivit, nullatenus ad effectum perduxit,

A qui pro solo nefario appetitu damnatus, per ipsos apostolos apud Dominum efficere studuit ut damnatorias eorum sententias subterfugeret, non ut officium criminose appetitum criminosis obtineret. Sed cur idem hæresiarcha spirituale officium mercari appetisset, nisi emptum deinde nefandius vendere vellet, non enim frustra de eo scriptum esse videtur, quod stupidius de signis et virtutibus admiretur, quæ ut ipse posset facere per pecuniam suam voluit efficere, videlicet, ut, juxta sancti Hieronymi assertionem, temporale lucrum ex miraculis assequeretur. Ergo non solum emptores, sed et venditores spiritualium officiorum, sectatores præfati hæresiarchæ denotantur, unde et cum eodem æternæ damnationis vinculo adstricti non dubitantur, attestante beato Gelasio in decretis suis capitulo vigesimo quarto. Quos vero constiterit indignos meritis sacram mercatos esse dignitatem, convictos oportet arceri, non sine periculo tale facinus patrantes, quia dantem pariter et accipientem damnatio Simonis, quam sacra lectio testatur, involvit.

Hanc autem generalem sententiam B. Gelasius papa pertractans de singulorum graduum ordinationibus subintulit, inter quos etiam ostiarios, notarios, sive defensores, numeravit, qui nec per manus impositionem ordinantur, nec ipsi manus alicui imponere permittuntur; unde et illum in decretis sancti Alexandri Simoniacum vocari non dubium est, qui pœnitenti ad reconciliationem pro pretio apud episcopum juvat. Ex qua re colligitur, non solum illos reputari inter Simoniacos, qui per pretium ad manus impositionem perveniunt, sed et illos qui et alia clericorum officia per pecuniam acquirunt. Omnia autem in ejusmodi officiis operatur unus atque idem Spiritus (I Cor. XII), cujus donum non gratis, sed per pretium dare et accipere, non catholicum, sed indubitanter est Simoniacum.

X. Mediatores quoque hujus nefandissimæ negotiationis ab ipso vase electionis damnatur, qui eos ita detestatur : Nam digni sunt morte non solum qui nefanda faciunt, sed qui facientibus consentiunt (Rom. I). Item citharista noster David : *Si videbas, inquit, furem, currebas cum eo* (Psal. XLIX). Et illud : *Os tuum abundavit malitia; et lingua tua concinnabat dolos* (Ibid.). Deinde in eodem psalmo terribilis sententia de hujusmodi assentatore proferitur, videlicet quod a Domino arguendus, nec per aliquem a manu Domini deinceps eripiendus. Nec mireris si spiritualis officii mercator sub nomine furis designetur, cum ab ipsa Veritate in Evangelio ita nominetur : Qui enim aliunde intrat nisi per ostium, non pastor ovium, sed fur et latro nuncupatur a Domino (Joan. X). Nempe nullus in Ecclesia prælatus per ostium, hoc est per ipsum Dominum, ad pastorem curam intravit, qui per avaritiam, id est idolorum servitute, ad hoc officium pervenit. Non est ergo indignum hujusmodi mercatorem sive mercenarium sub nomine furis infamari, cujus furtivam irreptionem non expavit imitari. Hu-

jus autem criminiosissimi mercimonii mediatores non negligenter attendant Giezi puerum Elisæi, qui ex parte domini sui, eo quidem nesciente, munera sponte oblata suscepit a Naaman Syro, qui jam a lepra mundatus est ab Elisæo propheta. Idem quippe Giezi, licet inter Elisæum et Naaman medius nefarie lucraretur, neutrum tamen secum sceleris fecit ejusdem obnoxium. Nam et ille spontaneam oblationem sortis eleganter respuit, quam iste non quasi ex debito ementis, sed ex benigno affectu mentis, liberaliter obtulit; sed quamvis Giezi neutrum horum in crimine secum attraxerit, sed se solum in hos medium simplici crimine obligaverit, ipse tamen et omnes et posteri pro eadem culpa leguntur severissime puniti; sed et lepram, a qua mundatus est Naaman, quasi hæreditariam in sempiternum sortiti. Quapropter mediatores Simoniacæ negotiationis attendant quam districtè, imo quam districtissime sint damnandi, qui non solum se ipsos, sed et illos quorum mediatores sunt sub æterna damnatione secum posuerunt. Satis ergo, ut opinor, declaratum est quam summopere prædictas nostri apostolici sanctiones venerari et observare debeamus, quas non solum ex synodicis et authenticis sanctorum Patrum sententiis promanasse, sed etiam ex prophetis, evangelicis et apostolicis scripturis processisse probatum est evidentissime. Ipsa videlicet Veritas eadem, et per seipsam, et per suos fideles indubitanter promulgavit, quæ et sub fidei attestazione nobis dicit: *Amen, amen dico vobis: Si quis sermonem meum servaverit, non videbit mortem in æternum* (Joan. xviii). Item alibi: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit* (Joan. xiv). Ergo qui mandata ejus non observat, ipsam Veritatem non amat: *Qui autem non diligit, attestante sancto Joanne, manet in morte* (II Joan. iii); qui vero divina præcepta contemnit, nullatenus mortem subterfugere valebit.

XI. Tertium autem apostolici nostri statutum, quod incontinentibus clericis ministerium altaris interdicit, nihilominus delinatum est a sanctis Patribus: est enim scriptum in Nicæno concilio, quod maximum est inter quatuor concilia Evangelicis adæquata, capite tertio: Interdicit per omnia magna synodus, non episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino qui in clero est, licere subintroductam habere mulierem, nisi forte matrem, aut sororem, aut amitam, vel eas tantum personas quæ suspicionem effugiant. Ut autem hujus capituli intentio clarius elucescat, apertiores ejus translationem subnectere non pigeat: Omnimode sancta interdixit synodus, neque episcopo, neque presbytero, neque diacono, neque ulli omnino clericorum, licere habere secum mulierem extraneam, nisi forte mater sit, aut soror, aut amita: in his namque personis, et harum similibus, omnibus suspicio declinatur: qui aliter præter hæc agit, periclitabitur de clero suo.

Videns ergo, quod penitus clericis conjugale

opus interdicitur, qui et pro ipsa cohabitatio non solum de ministerio altaris clericatu suo periclitari jure consentur tantum de sacerdotibus, sed de omnibus dinibus evidenter decernitur. Item Neo concilium, quod ante Nicænum concilium dicitur, capite primo decrevit: Presbyteri duxerit, ab ordine deponatur; si vero fuerit, aut adulterium perpetraverit, an debet, et ad pœnitentiam redigi.

Chalcedonense etiam concilium, quod cæsareenses et Nicænas, imo omnium Patrum sanctiones ante ipsum transactum est, confirmat, etiam earundem prævaricatores generaliter ita condemnat. Eos autem qui ausi fuerint per [lege] definitionem magnæ et universalis huc quæcunque ex his quæ sunt prohibita percrevit sancta synodus a proprio gradu re-

Item beatissimus papa Silvester, qui synodum congregavit et eandem apostolice veritate corroboravit, in suis synodalibus decernit capite sexto: Nemo presbyteris presbyterii sumat conjugium: quod neglecto hoc aliter egerit, duodecim annis privari honore; quod si quis contra graphum præsens et publice dictum egerit in perpetuum.

Item beatus Siricius papa in decretis septimo: Quilibet episcopus presbyter a nus, quod non optamus, deinceps, si fuerit inventus, jam nunc sibi per nos datum indulgentiæ intelligat observatum. Item capite duodecimo: Feminas etiam esse patimur in domibus clericorum, nuntum, quas propter solas necessitudines habitare cum eisdem synodus Nicæna per sanctissimus papa Gregorius scribens ad defensorem ita decernit capite decimo: scoporum, quos commissi tibi patrimonio cludit, cum mulieribus degunt, hos ut opescas jubemus, et de cætero illic eas nullo modo patiaris, exceptis iis quas canonum censura permittit, id est matrem germanam, et alias hujus modi, de quibus spicio non possit esse. Melius tamen fiet etiam a talium cohabitatione contineantur quod beatus Augustinus nec cum matre consenserit; dicens: Quæ cum matre sunt sorores meæ non sunt. Docti ergo magna nobis debet esse instructio. Et præterea curæ tuæ sit eosdem confratres hortari, ut subjectos sibi in sacris ordinatos, quod ipsi servant, ad similitudinem modis omnibus servare commoneant. Item beatus papa in decretis suis capite primo dicitur ut episcopi cum mulieribus omnino contineant, ne ab antiqui hostis fraude decipiantur in eisdem capite undecimo: Ut presbyter

subintroductas mulieres nullo modo secum habere audeant, nisi forsitan commatrem suam, aut proximitatem generationis sibi habentes, quæ suspiciones effugiunt; sicut in Nicæno concilio habetur: Si quis præter hæc statuta præsumpserit agere, sacerdotii sui honore privetur.

Item beatus Hieronymus scribens ad Oceanum, authenticis rationibus probavit non licere clericis conversari cum feminis; et postmodum subintulit: Quod si post nostra monita aliquis clericus agape las amplius quæsierit amare quam Christum, secundum synodalem regulam conveniatur, et præcepta in Nicæa definita ei legantur; jam vero si conventus prædictos sugerit et reliquerit, consecuti sumus maximum lucrum. Alioquin talis ab Ecclesia anathematizandus est, germinant enim feminæ spinas cum viris habitantes, et arcana mentium acuto mucrone percutiunt.

Sed quid dicam ulterius? deficit enim mihi tempus, ut enarrem viritim sanctos Patres prædictis nostri apostolici statutis subscribentes. Nam omnes Catholici eadem observanda esse censuerunt; qui et a sacratissimis IV conciliis dissentire noluerunt, ex quibus noster apostolicus præfata produxit decreta: quapropter nec idiotas latere æstimio, quam periculose vel potius quam perniciose sibi suisque sectatoribus desipiant, quicumque per Sozomeni caput sacerdotibus incontinentiam ascribere non formidant: quibus licet superiorum epistolarum assertio sufficere debeat, iterum tamen eos præmonere de cavendo anathemate non tædeat.

XII. Vetus Testamentum partim in mysteriis, partim in moralibus præceptis continetur: sed, adveniente Christo, cessavit in mysteriis et carnalibus observantiis, quia ipse est finis sive completio legis; in moralibus præceptis adhuc manet, quia semper est observandum: *Diliges proximum tuum sicut teipsum* (Matth. XII), et reliqua. Quicumque ergo ex lege aliquam carnalem observantiam novo quidem Testamento adversam adhuc observandam esse dogmatizat, procul dubio cum Galatis, imo cum Ebionitis, judaizat. Conjugale autem opus sacerdotum inter carnalis legis observantiam computatur: quibus unquam [forte, in quam, HARD.] sacerdotibus hoc tantum in lege successionis causa legitur concessum, quia ex alia tribu nullus eo tempore pervenit ad sacerdotium. Nam nostro tempore ex quolibet genere sacerdotes eligere licet, quibus et merito interdicitur conjugale opus, cum non jam successores habent necessarios. Quapropter quisquis et hoc tempore illud Judæicum conjugium sacerdotibus licere cum Sozomeno, vel potius cum Ebione, dogmatizat, non negligenter illud inevitabile anathema considerat [forte, consideret. HARD.], quo ipse Apostolus specialiter Judæicarum observantium prædicatores anathematizat, Galatas judaizantes ita deterrens: *Sed licet nos aut angelus de celo evangelizet vobis, præterquam quam quod evangelizamus vobis, anathema sit* (Galat. I). Item vero inculcans,

A subjungit: *Nunc iterum dico vobis, si quis evangelizaverit, præter id quod accepistis, anathema sit* (Ibid.). Idem quoque Paulus ipsam principem apostolorum Antiochiæ, licet ejusdem sedis episcopum, liberaliter corripuit, eo quod non quidem prædicando, sed suo exemplo judaizare cogeret, cum se ab eorum convivio pro timore Judæorum simulando subtraheret. Præterea ipse hæresiarches Ebion cum omnibus suis sectatoribus inter reliquos hæreticos anathematizatus est a sacratissima synodo Constantinopolitana, et a beato Gelasio papa in apostolica sede: quod anathema nullus subterfugere poterit, quicumque ipsum hæresiarcham per Sozomeni caput sectari præsumpserit.

XIII. Quidam etiam videntur sibi nimium scholasticum [scioli], asserentes incontinentiam sacerdotibus esse concessam in illo Apostoli: *Unusquisque suam uxorem habeat* (I Cor. VII); qui autem non intelligunt quæ loquuntur, neque de quibus affirmant (I Tim. I); aut, si intelligunt, suam ipsorum conscientiam impugnant. Nam, attestante beato Hieronymo, Corinthii inter cætera ab Apostolo quæsierant an nuper renatis in Christo carnalis copula licita esset: quibus ita rescripsit Apostolus: *De quibus autem scripsistis mihi, bonum est hominem mulierem non tangere: propter fornicationem aut unusquisque suam uxorem habeat, unaquæque virum suum. Uxori vir debitum reddat, similiter autem et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habeat, sed vir; similiter et vir sui corporis potestatem non habeat, sed mulier. Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi* (I Cor. VII, I): quod ita exponit beatus Hieronymus in libro contra Jovinianum: Non dixit Apostolus propter fornicationem ducat unusquisque uxorem, alioquin hac excusatione libidini frena laxasset, ut quotiescunque uxor moriatur, toties ducenda sit alla, ne fornicemur; sed *unusquisque uxorem suam habeat: suam, inquit, habeat, sua utatur, quam habebat antequam crederet: quam bonum erat non tangere, et post fidem Christi sororem tantum nosse, non conjugem, nisi fornicatio tantum excusabilem faceret. Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi.* Oro te, quale illud bonum est, quod orare prohibet, quod corpus Christi accipere non permittit, quandiu enim impleo mariti officium, non impleo continentis. Jubet idem Apostolus in alio loco ut semper oremus (I Thess. V): si semper oramus, nunquam conjugio serviendum est, quandoquidem quotiescunque uxori debitum reddo, orare non possum. Sic et Petrus apostolus docet Christianos ut infirmiori vasculo muliebri honorem tribuant, ab opere conjugali cessantes, ne impediatur eorum orationes. Quis ergo sanæ mentis prædictas apostoli sententias de exercendo conjugali opere sacerdotibus ascribat, quorum quotidianum est officium non modo orare, sed et divina sacramenta contrectare, præsertim cum in eodem loco etiam cuilibet Christiano tempore orationis injun-

gatur continentia? Nempe si Apostolus his etiam sacerdotibus carnalem copulam concederet, profecto contrarius sibi esset, qui ad Titum scribens præcipit ut sacerdotes sobrii, justi sint, atque continentes (Tit. vi). Et non hic sacerdotibus, sed laicis, et his non solidum cibum sed lacteum potum ministrat, utputa neophytis, qui nondum sibi, necdum aliis sufficienter erant instructi.... idem Apostolus sacerdotale officium penitus intercludit. Eadem etiam ratione probatur ad laicos, non sacerdotes, spectare quidquid idem Apostolus scribit de exercendo opere conjugali, ut illud : *Quod si se non continent, nubant. Melius est nubere quam uri (I Cor. vii)* : id est, melius est legitimo marito misceri quam fornicari. Et illud : *Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem; si autem acceperis uxorem, non peccasti; et si nupserit virgo, non peccat (Ibid.)*. Hoc itaque nullo modo de sacerdotibus vel de aliis continentiae dedicatis dicitur, sed de illis tantum qui legitime conjugari possunt. Unde beatus Hieronymus in libro supradicto : Si, inquit, nupserit virgo, non peccabit, non illa virgo quæ semel Dei cultui dedicata : harum enim si qua nupserit, damnationem habebit, quia primam irritam fecit fidem. Si autem hoc de viduis dictum objecerit, quanto magis de virginibus prævalebit, cum etiam his non liceat quibus aliquando licuit : virgines enim quæ post consecrationem nupserint non tam adulteræ sunt quam incestæ. Si ergo prædictæ apostoli sententiæ hujusmodi continentibus carnalem copulam non concedunt, quanto minus sacerdotibus; maxime cum illæ simpliciter ad continentiam sint consecratæ, illi autem ipsis continentibus sint prælati, et per venerandam manus impositionem, et per sacrosancti chrismatis unctionem. Præterea idem Apostolus ipsis quibus conjugale opus exercere concedit, eisdem etiam secundas nuptias inire licenter permittit. Soluti enim ab uxore aliam ducere concedit, et viduæ nubendi licentiam attribuit. Nullatenus ergo sacerdotes sub permissoria carnalis copulæ sententiæ comprehendit, quibus in epistola ad Timotheum et Titum bigamiam penitus prohibuit, cum jubeat tantum unius uxoris virum eligi ad sacerdotium : nam nec apud ethnicos bigamia licebat sacerdotibus beato Hieronymo asserente contra Jovinianum. Legant, inquit, nostrates, antequam religio nostra fulgeret in mundo, unicubas semper habuisse inter matronas decus, per illas Fortunæ muliebri sacra fieri solita, nullum sacerdotum bigamum, nullum flaminem bimaritum. Hierophantas quoque Atheniensium usque hodie cicutæ sorbitione castrari, et postquam in pontificatum electi fuerint, viros esse desinere; quicumque autem prædicti Apostoli verba intantum adulterant ut sub eorum perversa interpretatione, etiam sacerdotibus incontinentiam licere consignent, procul dubio sequuntur Nicolaum hæresiarchen, quem Clemens Alexandrinus in tertio libro Stromatum refert uxorem suam cuilibet etiam volenti prostituisset, et hoc exemplo suo docuisse cunctis promiscua atque communia

feminarum consortia licere : et hoc ideo ut a majoribus.... quia scriptum est : *Et erant illis omnia communia (Act. ii)*, inter quæ Nicolaus numeravit et conjugia. Sicut ergo ille apostolicum exemplum nimis generaliter et perversè acceptum in hæresim mutasse refertur, sic et isti illud Apostoli : *Unusquisque uxorem suam habeat (I Cor. vii)*, nimis generaliter et perversissime interpretantes, in errorem vertisse notantur, qui sub eodem exemplo contra eundem Apostolum sacerdotibus conjugale opus concessum fallaci pertinacia contendunt. Quamvis enim in sacris ordinibus promiscua feminarum consortia magis detestanda sint quam singularia, depravatori tamen apostolicæ institutionis ipsi hæresiarchæ Nicolao minus imputanda videtur quam istis. Ille enim eo quidem tempore apostolicam doctrinam male interpretatus est, cum vix in primis nomen Christianitatis incepisset, cum evangelica et apostolica doctrina nondum esset per totum mundum dilatata, nondum tot virtutibus, tot signis, tot sacratissimis sanctorum martyrum triumphis approbata; isti autem eandem doctrinam jam ubique ignotam, nec rusticis jamdudum [notam nec rusticis jamdudum ignotam], imo jam ab antiquo sanguine sanctorum Patrum consecratam et irrefragabiliter corroboratam, obstinatissima temeritate nituntur depravare. Unde et illam perditionem subterfugere nequibunt quam ipse princeps apostolorum depravatoribus Scripturarum assignat, qui Epistolas coepostoli ejus Pauli ita nobis commendat : *In quibus, inquit, Epistolis sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti et instabiles depravant, sicut et cæteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem (I Petr. ii)*. Vos ergo, fratres, præscientes custodite ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate. Ut autem clarius eniteat Apostolum in superioribus sententiis non sacerdotibus, sed laicis, carnale commercium indulsisse, diligenter inspiciamus quid idem Apostolus ministros sanctorum observare decernat, et quibus sacros ordines concedi vel denegari constituat. Nam in eadem apostolica institutione et defensoribus sacerdotalis incontinentiæ perpetuum silentium evidenter imponitur, et præfata nostri apostolici statuta irrefragabiliter corroborantur; quippe quæ nulli sacrum officium interdiciunt, nisi quem et apostolica præcepta penitus ab ipso sacro ordine secludunt.

XIV. Beatus ergo Paulus apostolus scribens ad Timotheum de sacris ordinibus ita testatur : *Fidelis, inquit, sermo : Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, pudicum, ornatum, hospitem, doctorem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sed suæ domus bene præpositum; filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autem domui suæ præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei diligentiam habebit? Non neophytum, ne in superbiam elatus in judicium incidat dis-*

Oportet autem et illum testimonium habere ab his qui foris sunt ut non in opprobrium et in laqueum diaboli. Diaconos similes, non bilingues, non multo vino deditos, irpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei scientia pura. Et hi primum probentur, et sic erent, nullum crimen habentes. Mulieres simpudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in us. Diacones sint viri unius uxoris, qui filiis bene præsint et domibus suis; qui enim bene raverint, gradum sibi bonum acquirunt et mulduciam in fide quæ est in Christo Jesu (I Tim. em ad Titum: Hujus, inquit, rei gratia reliquistæ, ut ea quæ desunt corrigas, et constituas vitates presbyteros, sicut ego tibi disposui; si in crimine est, unius uxoris vir, filios habens, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. et autem episcopum sine crimine esse, sicut Dei satorem; non superbum, non iracundum, non intum, non percussorem, non turpis lucri cupidus sed hospitalem, benignum, sobrium, justum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit ortari in doctrina sana et eos qui contradicunt re. Sunt multi inobedientes, vaniloqui et seductores, maxime qui de circumcissione sunt; quos oportet largi, qui universas domos subvertunt, docentur non oportet, turpis lucri gratia. Et post pauca repta illos dure, ut sint sani in fide, non intes Judaicis fabulis et mandatis hominum intium se a veritate (Tit. 1).

. In primo igitur notandum est in his apostonstitutionibus sub nomine episcopi etiam presbteros comprehendi; inconvenienter enim Apostost descriptionem episcopi statim de diaconosubinfert, si non et presbyteros sub episcoposcriptione comprehenderet, qui post episcopum ni, et ipsis diaconibus indubitanter sunt antea. Aut enim nusquam de ordinatione presbterum dixit, aut sub nomine episcoporum eos postit. Sed incongruum esset ut prætermissotro ministrum ejus describeret, cum tamen ter ecclesiasticis dispositionibus magis essetarius. Præterea cum Apostolus Tito præcitet per civitates presbyteros ordinet, statim eundinatione eorum informans subinfert: Oportet episcopum sine crimine esse (Tit. 1). Idem Timoscrit: Noli negligere gratiam quæ data est er prophetiam cum impositione manuum presbterum (I Tim. iv); cui in sequentibus statim dixit: si manum cito imposueris (Ibid.), quod proprieporum est: ergo eundem episcopum dicit et presbyterum nominavit. Sic beatus Hieronimus et sanctus Ambrosius, prædictas Apostolontias fideliter exponentes, testantur apud antem idem fuisse episcopum et presbyterum, ut in unum esset officii, aliud ætatis. Postea aut Hieronymus asserit, cum unusquisque eos baptizaverat suos esse putaret, non Christi,

A propter auferenda schismata in toto decretum est orbe ut unus de presbyteris præponeretur cæteris, ad quem omnis cura Ecclesiæ pertineret. Post descriptionem autem episcopi et presbyteri caute Apostolus subjungit de diaconibus ita decernens: Diaconos similiter, id est, oportet esse pudicos, etc. (I Tim. III), ac si diceret: Quod de episcopis et presbyteris decrevi, hoc idem et de diaconibus me sciatis decrevisse. Satis ergo evidenter patet, ut æstimo, Apostolum in superioribus suis definitionibus etiam presbyteros cum episcopis et diaconibus comprehendisse: unde et merito quilibet eorum a sacris officiis dimoventur, quicumque ex illis in se apostolicam informationem corrupisse probantur. Nempe Apostolus testatur episcopos, presbyteros et diaconos oportere turpis lucri non esse cupidos. Omnis autem Simoniacus turpissimi et nefandissimi lucri indubitanter est cupidus, ergo inter sacros ordines nullatenus est computandus, scilicet jamdudum per apostolicam sententiam penitus ab eisdem segregatus. Notandum autem, si neophytus inter sacros ordines non recipitur, qui tamen inter laicos posse salvari creditur, quanto magis inde sunt segregandi cupidi, sive avari, qui sunt idolorum servi; qui, juxta Apostolum, nullatenus habent hæreditatem in Christo et regno Dei (Ephes. v). Item Apostolus præcipit in superioribus ut episcopi, presbyteri, diaconi sint pudici et continentes; nec mirum, cum et laicos hortetur ad continentiam, dicens: Volo autem omnes homines esse sicut meipsum, utique continentes (I Cor. vii). Item: Reliquum est, ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint (Ibid.). Item: Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus Ecclesiam (Ephes. v). Unde Hieronymus: Si Christus, inquit, sancte, caste, si absque ulla macula diligit Ecclesiam, viri quoque in castitate uxores suas diliant, et sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione et honore, non in passione desiderii, sicut et gentes, quæ Deum ignorant (I Thess. iv). Quem honorem ita interpretatur beatus Hieronymus: Si, inquit, abstinemus nos a coitu, honorem muliebri vasculo tribuimus; si non abstinemus, perspicuum est honori contrariam esse contumeliam. Præterea omnis populus filiorum Israel, ad montem accessurus et Dei eloquium de longinquo tantum auditurus, triduo sanctificari et se continere ab uxoribus jubetur (Exod. xix). Jure ergo Apostolus sacerorum ministris incontinentiam interdixit, qui et sæcularibus debent præminere in castitate, qui et ipsius Spiritus sancti locutorium effecti, quotidie Dominum pro populo debent interpellare. Quicumque ergo horum incontinens esse detegitur, ab ipso Apostolo sacris ordinibus interesse prohibetur, cum per incontinentiam apostolicæ institutioni seipsum subtraxisse videatur. Nam quod Apostolus dicit: Unius uxoris virum (I Tim. III), juxta attestationem sanctorum Patrum, ante ordinationem tantum, non post ipsam est intelligendum. Unde sanctus Cyprianus, in libro De duodecim abusibus, dicit quod:

talis esse debeat episcopus ut ante episcopatum unam tantum uxorem habuerit, non plures. Unde et sanctus Hieronymus in apologetico ad Pammachium : Episcopi, presbyteri, diaconi, aut virgines eligantur aut vidui, vel certe post sacerdotium in æternum pudici. Item, beatus Zacharias, vir apostolicus, scribens ad sanctum Bonifacium Moguntiacensem archiepiscopum ita decrevit : Cum, inquit, tua fraternitas in concilio Moguntino consederit cum Carolomanno excellentissimo viro, si quos repererit episcopos, presbyteros, aut diaconos, contra canones vel statuta Patrum excessisse, id est in adulterio, vel si plures uxores habuerunt, aut etiam aliis capitulis, quibus canones obviasse reperit, tua sanctitas nulla ratione apostolica auctoritate permittat eos sacerdotio fungi, quia tales a suo proprio ore falsi nominantur sacerdotes, et deteriores sæcularibus esse noscuntur qui se neque a fornicationibus neque a nefariis matrimoniis abstinere. Nam quod inde sentiunt, dicente Domino : *Sacerdotes mei semel nubant*; et Apostolus : *Unius uxoris virum*; et hoc ante sacerdotium susceptum uti licitum est : nam a die suscepti sacerdotii etiam ab ipso proprio conjugio prohibendi sunt. Unde et Hieronymus ad Vigilantium scribens testatur : Ecclesia Orientis et Ægypti, et apostolica sedes, aut virgines clericos accipiunt aut continentes, aut, si uxores habuerint, mariti esse desistunt; quomodo enim juxta eundem Apostolum, ut prædictum est, se continerent, si cum conjugibus incontinentiam exercere deberent? Quæ quia contraria sunt, nullatenus simul esse possunt. Sed et hoc diligenter inspiciendum quod Apostolus jusserit eligi ad sacerdotium, nam qui jam per incontinentiam filios generaret, sed qui dudum filios adultos et bene nutritos habuisset.

Nota autem Apostolum inobedientes et vaniloquos nullatenus inter sacros ordines computasse, imo peritos sacerdotes constitui præcepisse ad hos utique arguendos qui universas domos subvertunt, docentes quæ non oportet turpis lucri gratia; quos etiam dure increpari jubet ne Judaicis fabulis intendant, et mandatis hominum aversantium se a veritate, ut illi qui juxta mandatum Pauli Samosatani, sive Ebionis, Judaicam incontinentiam Christianis sacerdotibus licere dogmatizant. Quid ergo mirum si etiam noster apostolicus hujusmodi inobedientes a sacro officio dimovit, quos et Apostolus dure increpari, non sacris ordinibus annumerari, decrevit? Videsne ergo quam inevitabiliter sint observanda nostri Gregorii statuta, quæ a sacratissimo fonte Scripturarum videmus derivata? Sciendum autem Apostolum constituisse ut ordinandi sive ordinati sine crimine essent, non sine peccato. Nam in mundo nullus, juxta Augustinum, exceptis parvulis baptizatis, sine peccato conversatur, attestante ipso dilectissimo Domini Joanne : *Si dixerimus, inquit, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est (I Joan. VIII)*. Item frater

Domini Jacobus : *In multis enim offendimus omnes (Jac. II)*. Multi autem sine crimine reperiuntur. Unde beatus Augustinus in tractatu quadragesimo primo super Joannis evangelium testatur. Sed plane multi justis dicti sunt sine querela, quod intelligitur sine crimine. Nulla enim querela justa est de his in rebus humanis, qui non habent crimen. Crimen vero est peccatum grave accusatione et damnatione dignissimum; qui ergo tam grave admiserit, juxta Apostolum, peccatum, sacrum ordinem obtinere non debeat.

XVI. Ut autem hæc apostolica institutio de sæculis ordinibus nobis evidentior fiat, beati Hieronymi expositionem super eandem considerare non pigeat, qui eam in libro contra Jovinianum ita dilucidat. Sed et ipsa episcopalis electio mecum facit; non enim dicitur : Eligatur episcopus qui unam ducat uxorem, et filios faciat, sed qui unam habuerit uxorem et filios in omni subditos disciplina. Certe confiteris non posse esse episcopum qui in episcopatu filios faciat. Alioquin si deprehensus fuerit, non quasi vir tenebitur, sed quasi adulter damnabitur; aut permittit sacerdotibus exercere opera nuptiarum, ut idem sint virgines quod mariti, aut si sacerdotibus uxores non licet tangere, in eo sancti sunt quia imitantur pudicitiam virginalem. Sed et hoc inferendum : Si laicus et quicumque fidelis orare non potest nisi vacet [careat] ab officio conjugali, sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sacrificia, semper est orandum : si semper orandum est, ergo semper carendum matrimonio. Nam et in veteri lege, qui pro populo hostias offerebant, non solum in domibus suis non erant, sed etiam purifluebantur [ad tempus] ab uxoribus separati et vinum et siceram non bibebant (*Levit. X*), quæ solent libidinem provocare. Eliguntur mariti in sacerdotium : non neque, quia non sunt tanti virgines quanti sunt necessarii sacerdotes. Nunquid quia in exercitu fortissimus quisque eligendus est, idcirco non assumuntur et infirmiores, cum omnes fortes esse non possunt? si exercitus viribus tantum constaret, et non etiam numero militum, adjicerentur imbecilliores : nunc et secundarum et tertiarum virium gradus assumitur, ut turba et numero exercitus compleatur. Et quomodo, inquires, frequenter in ordinatione sacerdotali sacerdos virgo negligitur, et maritus assumitur? Quia forte et cætera opera virginitati non habet congruentia, aut virgo putatur, et non est, aut est virginitatis [virginitas] infamis, aut certe ipsa virginitas parit ei superbiam, et dum sibi applaudit de sola corporis castitate, virtutes cæteras negligit : non fovet pauperes, aut pecuniæ cupidior est. Evenit interdum ut tristior vultus, adductum supercilium, incessus pomparum ferculis [similis] offendat populum, et qui nihil habet quod reprehendat in vita habitum solum oderit et incessum. Multi eliguntur non amore sui, sed alterius odio. In plerisque suffragium meretur sola simplicitas, et alterius prudentiæ et calliditati quasi malitia opponi-

anunquam erat vulgi pebisque iudicium, et A
 dotibus comprobandis unusquisque suis
 : favet, ut non tam bonum quam sui simi-
 ærat præpositum. Evenit aliquoties ut ma-
 æ pars major est in populo, maritis quasi
 audant, et in eo se esse arbitrentur non vir-
 ariti virgini præponantur. Dicam aliquid
 cum offensione multorum dicturus
 i non mihi irascentur, quia eos pecca-
 non remordet. Interdum hoc et pon-
 idit quia non meliores, sed argutio-
 unt, et simplices quosque atque
 as putant. Et affinibus et cognat-
 enæ militiæ officia largiuntur; sive di-
 obediunt jussioni; quodque his pejus, [illis]
 is donant gradum, quorum obsequiis sint B
 Alioqui si juxta sententiam Apostoli, non
 piscopi, nisi mariti, ipse Apostolus episco-
 non debet, ut qui docet [qui dixit]: *Volo*
omnes esse sicut ego sum (I Cor. VII). Et Jo-
 ndignus hoc gradu æstimabitur, et omnes
 [et] continentis, quibus quasi pulcherri-
 nis Ecclesiæ monile decoratur. Episcopus,
 er, diaconus, non sunt meritorum nomina,
 cium, nec dicitur: *Si quis episcopatum de-*
bonum honorem [gradum] desiderat, sed
opus desiderat (I Tim. III), quod in majori
 constitutus possit, si velit, occasionem exer-
 im habere virtutum. *Oportet ergo episcopum*
iensibilem esse, ut nulli vitio mancipatus sit;
ioris virum, qui unam uxorem habuerit,
beat; sobrium, sive, ut melius in Græco di-
igilantem, νηφάλιον, pudicum, hoc enim si-
ούργων [σώφρωνα]; ornatum et castitate et
; *hospitalem, ut imitemur Abraham, et cum*
ais, imo in peregrinis suscipiat Christum;
æ, nihil enim prodest ei conscientia virtu-
rfrui, nisi et creditum sibi populum possit
æ et valeat exhortari in doctrina et eos qui
icunt redarguere; non vinolentum, quia qui
in sanctis sanctorum est, et offert hostias,
um et siceram non bibit; [qui] sic bibat
us ut an biberit ignoretur [quia in vino lu-
st]; non percussorem, id est, qui conscientias
rum non percutiat; neque enim pugilem de-
sermo apostolicus, sed pontificem instituit;
icere non debeat docet, nunc e regione quid
 Sed quid? *modestum, non litigiosum, non cu-*
domum suam regentem, filios habentem sub-
omni castitate (I Tim. III). Vide quanta
 a exigatur in episcopo, ut si filii ejus impu-
 rint, ipse episcopus esse non possit, et eodem
 offendat Dominum quo offendit et Heli ponti-
 ripuerat quidem filios, sed quia non abjecerat
 entes, retrorsum cecidit et mortuus est, lucerna
 equam exstinguaretur. *Mulieres similiter pu-*
t reliqua (Ibid.). In omni gradu et sexu tenet
 ia primatum. Cernis ergo quod episcopus,
 er, diaconus non ideo sint beati quia epi-

scopi, presbyteri, aut diaconi sunt, sed si virtutes
 habuerint nominum suorum et officiorum. Alioquin
 si diaconus episcopo suo sanctior fuerit, num non
 ex eo quod in inferiori gradu est, apud Christum
 deterior erit? Absit ut Stephanus diaconus, qui pri-
 mus martyrio est coronatus, minor futurus sit in
 regno cœlorum multis episcopis, et Timotheo et
 Tito, quos ut subjicere non audeo, ita nec ante-
 ponere.

Hucusque sanctus Hieronymus, qui quautæ au-
 ctoritatis fuerit, etiam apud episcopos, apostolicæ
 sedis decreta beati Gelasii papæ satis insinuant,
 quæ inter authenticas et canonicas sanctiones opu-
 scula ipsius recipienda esse decernunt: sicut et
 sancti Cypriani, Ambrosii, Augustini opuscula, sive
 tractatus reliquorum sanctorum Patrum, qui nec
 in fide nec in prædicatione a sancta Romana Eccle-
 sia deviarunt, sed in ejus communicatione usque
 ad finem vitæ perdurarunt. Intantum namque bea-
 tus Gelasius in prædictis decretis auctoritatem
 sancti Hieronymi nobis commendat ut et aliorum
 opuscula, juxta ejus iudicium, rapienda vel re-
 spuenda esse ibidem decernat. Quicumque ergo de-
 bitam obedientiam apostolicæ sedi impendere vo-
 luerit, nullatenus hujusmodi sanctorum Patrum
 singularibus sententiis repugnabit. Hucusque suffi-
 ciat dixisse quid Apostolus exigit a sacerdotibus,
 quod quicumque fideliter perspexerit, nequaquam
 statuta nostri apostolici oblitteranda judicabit, quæ
 nec aliquis contempnere poterit, nisi et ipsorum
 apostolorum sententiis repugnare velit, quibus ipsa
 Veritas in Evangelio fidelissime promittit: *Amca-*
dico vobis: Erit remissius terræ Sodomæ in die ju-
dicii quam illis qui sermones vestros non recepe-
runt (Matth. XI).

XVII. Quartum autem nostri apostolici decretum
 præcipit ut populus clericorum officia non recipiat,
 quos sacris canonibus, imo evangelicis et apostoli-
 cis institutionibus, adversari percipiât: videlicet
 quos juxta censuram sanctorum Patrum damnatos
 in propriam eorum perniciem altari ministrare vi-
 deat. Nempe Antiochenum concilium a sacratissimo
 Chalcedonensi concilio, ut prædiximus, indubitan-
 ter roboratum, officia damnatorum clericorum a
 populis recipi districtissime prohibet, intantum
 scilicet ut etiam ab ecclesia abjiciendos esse cen-
 seat qui illis clericis saltem communicaverint, quos
 interdictum sibi ministerium usurpare cognoverint.
 Sic enim quartum ejusdem concilii caput testatur:
 Si quis episcopus a synodo damnatus, vel presbyter
 aut diaconus ab episcopo, ausi fuerint aliquid de
 sacro ministerio contingere, sive episcopus juxta
 præcedentem consuetudinem, sive presbyter aut dia-
 conus, nullo modo liceat ei et in alia synodo resti-
 tutionis spem aut locum habere satisfactionis; sed et
 communicantes ei omnes abjici de ecclesia, et ma-
 xime posteaquam [forte, qui posteaquam] didicerint
 adversus memoratos prolatam fuisse sententiam, eis
 communicare tentaverint. Juxta hujus capituli teno-

rem sancti Patres, qui in Chalcedone sacratissimos A canones promulgaverunt, omnes communicatores cujusdam damnati Timothei Alexandrini præsulis excommunicatos esse censuerunt; qui Leoni imperatori pro eodem Timotheo consulenti hoc modo rescripserunt: Eos etiam qui, cum scirent Timotheum fuisse damnatum, communicare illi sine periculo crediderunt, extraneos esse a Dei Ecclesia judicamus, secundum consequentiam regularem nulla eis venia nec spe restitutionis ullo modo remanente, sicut 83 regula de talibus aperte decernit, cujus initium est: Si quis episcopus a synodo, etc. Quapropter et noster apostolicus merito populis officia hujusmodi clericorum prohibuit, eorum, inquam, quos non tam ipse damnavit quam a sanctis Patribus jamdudum damnatos esse monstravit. B Præterea sanctissimus papa Alexander, a B. Petro quintus, qui potius in camino ignis concremari quam mentiri fortissimus athleta delegit, ipse namque nec loquendum eis esse testatur quibus et episcopus pro sceleribus eorum sentitur adversus, et hoc ex ipsius principis apostolorum auctoritate confirmat, ita dicens, cap. 6: B. Petrus in ordinatione sancti prædecessoris nostri Clementis instruens clerum et populum ait: Si inimicus fuerit Clemens alicui pro actibus suis, nolite vos exspectare, ut ipse vobis dicat: Cum illo nolite amici esse; sed observare prudenter debetis et voluntati ejus absque commonitione obsecundare, et avertere vos ab eo cui ipsum sentitis adversum; sed nec loqui his quibus ipse non loquitur, ut unusquisque qui in culpa est, dum cupit omnium vestrum amicitias ferre, festinet citius reconciliari ei qui omnibus præest, et per hoc redeat ad salutem, cum obedire cœperit monitis præsentis. Si vero quis amicus fuerit his quibus ipse non loquitur, unus est et ipse ex illis qui exterminare Dei Ecclesiam volunt; et cum corpore vobiscum esse videatur, mente et animo contra vos est; et est multo nequior hostis hic quam illi qui foris sunt, et evidenter inimici sunt; hic enim per amicitiarum speciem quæ inimica sunt gerit, et Ecclesiam dispergit ac vastat. Ubi ergo ipse princeps apostolorum tam stricte prohibet ne quis eis saltem loquatur qui apostolicis institutis non obsecundare deprehendantur, ibi etiam evidentissime vetat ne populus missas aut reliqua officia hujusmodi ab eis recipiat. Mos enim populi Dei, juxta Augustinum, pro lege tenendus comprobatur nobis cum canonibus, ut (*forte, ne*) populus cujuscunque sacerdotis missas audiat, ejus etiam singulis salutationibus in missa respondeat. Quapropter populus hujusmodi prævaricatorum missas nullatenus recipiat, si ipsius principis apostolorum sententiam observare volet.

XVIII. Sanctissimus papa Gregorius scribens ad reges Francorum de hujusmodi sacerdotibus canonum contemptoribus, cap. 135, testatur quod regnum ex culpa talium sacerdotum prægravetur; et post pauca subjungit: Major, inquit, metuenda est locis

illis calamitas, ubi tales intercessores ad locum regiminis adducuntur, qui Dei magis in se iracundiam promovent quam per semetipsos populis placare debuerant.

Jure ergo nostri temporis Gregorius populum hujusmodi præsumptorum officia recipere prohibuit, quos sanctissimus æquivocus et regnum culpa sua prægravare, et Dei iracundiam in se magis provocare asseruit: scriptum est enim: *Qui averterit aurem suam ne audiat legem, execrabilis erit ejus oratio* (Prov. xxviii). Quo crimine omnes obligantur, quicumque canonicis sanctionibus obstinato animo refragantur; unde et eorum officia merito populis interdicuntur quorum orationes omnipotens Deus non dico non recipit, sed execratur. Sed jam ad ipsum Vas electionis veniamus, qui et præsentis statuto nostri apostolici consonare non dubitatur: Si is, inquit, qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum hujusmodi nec cibum sumite (I Cor. iii), videlicet qui nolunt juxta ecclesiasticas sanctiones emendari, licet certis et publicis criminibus sint obligati. Item ad Thessalonicenses: *Renuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis* (II Thess. iii). Et paulo post: *Si quis non obedit verbo nostro, per epistolam hunc notate, et non commisceamini cum illo, ut confundatur* (Ibid.). Cum quibus igitur Apostolus fideles nec corporalem cibum sumere permittit, et a quorum consortio fideles discedere præcipit, de eisdem apostolicæ institutionis contemptoribus populo præcipit noster apostolicus, ut eis saltem ad Dominicam mensam non communi- carent, et eorum societati se saltem eo tempore subtraheret, cum illi contra fas et jus sacra mysteria in perniciem suam usurparent; juxta Apostolum enim: *quicumque Dominicum panem et calicem sumit indigne, corporis et sanguinis Domini reus erit et judicium sibi manducat et bibit* (I Cor. xi); quod omnes faciunt, qui fornicationem et avaritiam non solum exercere, sed etiam obstinato animo defendere præsumunt: de quibus Apostolus dicit: *Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt* (Gal. v): qui etiam pro eisdem criminibus juxta canonicas sanctiones damnati interdictum sibi officium temeraria usurpatione frequentant. Nempe ipsi quos proprie vocamus pœnitentes, licet pro hujusmodi criminibus canonicæ disciplinæ colla submittant, non tamen divinis sacramentis tam temere approximant. Unde, juxta sententiam beati Innocentii papæ, nec infirmos pœnitentes et reliquos ægrotantes sacro chrismate ungi licet, quibus, inquit, pœnitentibus reliqua denegantur sacramenta, ne sibiipsis damnationem potius quam remissionem acquirant, si eadem tam indigni, nondum sane per pœnitentiam ad plenum purgati, percipiunt. Si ergo pœnitentes, etiam canonicè pro criminibus suis sa-

tisfacientes, divinis sacramentis judicantur indigni, quanto magis illi qui non pœnitere, sed culpas suas jamdudum publicatas pertinaciter defendere conantur, qui et obstinato animo resistentes etiam Spiritum sanctum blasphemare probantur? Sic enim beatus Damasus papa in epistola ad sanctum Aurelium Carthaginensem archiepiscopum testatur. Violatores, inquit, canonum voluntarii graviter a sanctis Patribus judicantur, et a Spiritu sancto, cujus instinctu ac dono ditati sunt, damnantur, quoniam blasphemare Spiritum sanctum non incongrue videntur, qui etiam contra sanctos canones non necessitate compulsi, sed libenter, ut præfixum est aliquid aut proterve agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Talis enim præsumptio manifeste unum genus est blasphemantium Spiritum sanctum, quoniam, ut jam prælibatum est, contra eum agit, cujus nisu et gratia iidem sancti canones sunt editi. Itaque illi sacerdotes, qui tam gravissimis criminibus sunt obligati, imo qui pro eisdem secundum canonica instituta jam sunt damnati, nullatenus nisi in perniciem suam sacrificare possunt. Unde et illi non parum deliquerunt [*forte*, delinquerent], quicumque ipsis in propriam necem sacrificare usurpantibus per solitas responsiones in missa scienter cooperari præsumerent. Non enim pro parvo crimine haberetur, si quis alicui seipsum crudeliter occidenti scienter cooperaretur. Sapientissime ergo vir apostolicus populum hujusmodi præsumptorum usurpationibus interesse prohibuit, quas non solum ductoribus eorum sed et receptoribus, perniciosas esse non ignoravit. Sic enim ipse Dominus a Core ejusque sequacibus sacrificandi officium usurpantibus reliquos filios Israel discedere præcepit, ne peccatis eorum involvebantur, sicque crudelissima morte cum eisdem damnari mererentur. Nam ipsi hæresiarchæ, videlicet Core, Dathan, et Abiron, cum universa eorum substantia vivi ad infernum ex improvise descenderunt; sequaces vero eorum per ignem a Domino penitus comburi meruerunt (*Num. xvi*). Horum itaque subitanam et crudelissimam ultionem illi diligenter attendant, qui contra apostolica præcepta interdictum sibi sacerdotale officium obstinata temeritate usurpant; nec otiose mortem Oseæ considerent, qui, cum David arcam Domini de Philistiim in novo plaustro reduceret, a Domino percussus interiit, eo quod arcam, licet jam casuram, manu sustentare præsumpserit. Si enim ille merito periit qui temere quidem, sed benigne, arcam Domini tantum tetigit, quanto magis ille qui contra fas et jus ipsum corpus Domini contrectare sibi que incorporare præsumit indignus?

XIX. Quidam tamen satis imperite nostro apostolico objiciunt quartum Gangrensis concilii capitulum: Quicumque discernit a presbytero qui uxorem habuit quod non oporteat eo ministrante de oblatione percipere, anathema sit. Hoc etiam capitulum, juxta Petri apostoli attestationem, in suam ipsorum

PATROL. CXLVIII.

A perniciem depravantes ita pronuntiant: Quicumque recusaverit missam conjugati presbyteri, anathema sit, videlicet ut eos anathematizatos esse demonstrent qui apostolicis institutis obedientes incontinentium sacerdotum missas recipere detrectant. Sed frustra; nam prædictum caput illos tantum anathematizat qui respuunt presbyteri oblationem, non qui modo habet, sed qui quondam habuit uxorem. Eo enim tempore, ut prologus Gangrensis concilii testatur, erant hæretici sectatores cujusdam Eustathii, qui legitimas nuptias quali mortale crimen condemnabant, asserentes nullum in conjugali gradu positum spem habere apud Dominum; unde et oblationes presbyterorum etiam ante ordinationem legitime conjugatorum respuisse traduntur, quippe legitimum conjugium pro mortali crimine deputantes; quales etiam si quis hoc tempore perpetrasset detegitur, altari ministrare juxta canones non permittitur. Merito ergo anathematizantur iidem hæretici dogmatizantes contra illud Apostoli: *Si acceperis uxorem, non peccasti* (*I Cor. vii*); et illud: *Oportet episcopum unius uxoris esse virum* (*I Tim. iii*). Sæpe positum autem nostri apostolici institutum nulli prohibet audire missam illius presbyteri qui, juxta apostolicam permissionem, ante sacrum ordinem unam tantum uxorem habuit, quando et sine crimine uxorem ducere potuit; sed illius presbyteri qui, contra Apostolum, in crimine fornicationis detegitur jacere, quem ipse Apostolus, et reliqui sancti Patres successorque eorum noster apostolicus a sacratissimo officio segregavere. Igitur quicumque hujusmodi presbyterorum missas respuit, nullatenus tamen superiori Eustathianorum anathemati subiacebit, cum optime Apostolo consentiat qui et sacerdotibus continentiam indicit et fideles prævaricatoribus sermonum ejus admisceri non permittit. Notandum autem quod noster Gregorius, juxta sanctorum Patrum statuta, prius incontinentes presbyteros officio privavit, postmodum populo, ne eorum officia reciperet, interdixit: unde non tam incontinentium quam pro incontinentia damnatorum missas audire prohibuit, ne et populus se juxta Antiochenum concilium sub excommunicatione poneret, si eorum officia recipere præsumeret. Ipse autem Spiritus sanctus per Samuelem prophetam docet populum ut canonicis institutionibus nostri apostolici potius obediat quam hujusmodi præsumptorum sacrificia in periculum suum recipiat. Dicit enim: *Melior est obedientia quam victimæ, et auscultare magis quam afferre adipem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, et quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere* (*I Reg. xv*). Igitur populus apostolicis institutis obediens inobedientium sacerdotum officia et sacramenta recusat, ne ipse crimen idololatriæ per inobedientiam incurrat. Item Dominus alibi protestatur: *Misericordiam volo, et non sacrificium* (*Matth. ix*), quibus scilicet placens Deo, ut per obedientiam potius animæ suæ misereatur (*Eccli. xxx*),

cui potissimum est miserendum, quam cum inobedientia, aut per se aut alium Domino offerat sacrificium. Libet autem considerare quam clementer noster apostolicus etiam ipsos contemptores canonum in superioribus statutis tractavit, quos tantum a tali officio removit, quod tamen nullatenus nisi in perniciem suam celebrare possent, si canonicis sanctionibus repugnantes ipsum Spiritum sanctum blasphemare non desisterent. Ipsorum sane diuturnam obstinationem jamdudum acrius plectendam nondum debita severitate punivit. Sed illos, ut saltem adhuc redirent ad cor, paterno affectu expectavit, ut vel in hoc suam damnationem cognoscere vellent, cum populum a recipiendis eorum officiis justissime prohibitum negare non possent.

XX. — Fortassis autem aliquis dicit: Cur noster Gregorius tam contraria nostræ consuetudini statuta observari præceperit, cur non potius nostram consuetudinem quasi misericordie dissimulatione tolerarit? Sed ille audiat quid B. Leo papa, qui sacratissimo Chalcedonensi concilio præfuit, decernat; qui Anatolii præsulis Constantinopolitani præsumptionem cohibens ita pronuntiat: quod in reatum Romani pontificis deputetur, si institutio canonum non prohibente, et in hoc quasi connivente alicubi violetur. Item sanctissimus nostri apostolici homonymus scribens Victori episcopo hanc terribilem et generalem sententiam protulit: Quisquis ad hoc facinus, videlicet Simoniacæ aut neophytorum hæreseos, emendandum officii sui consideratione vehementer non arserit, cum ipso se habere non dubitet portionem a quo prius hoc piaculare flagitium et crimen sumpsit exordium. Igitur et ille nihilominus Ebionis hæresiarchæ particeps detegitur, quicumque pro debito officii illius hæresim, id est Judaicam incontinentiam, modernis sacerdotibus prohibere non studuerit. Ipsa quoque sacratissima concilia, ex quibus statuta nostri apostolici profluxerant, adeo amplexati sunt sancti Patres, ut, sicut ipsorum scripta testantur, potius seipsos diversis tormentis affligi, imo se potius crudeliter occidi permetterent quam violatoribus earundem sanctionum consentire vellent. Ob hanc causam magnus Athanasius patriarcha Alexandrinus post diversas calamitates in exilium deportatur. Ob hoc etiam Felix papa Romanus ab episcopatu depositus martyrio legitur coronatus, et multi ejus presbyteri, diacones et reliqui ex clero, etiam intra Ecclesiam, ob eandem causam, heu! crudelissime occisi leguntur, videlicet quia sectatoribus Arii in violationem Nicæni concilii assentiri volebant. Hæc autem et hujusmodi innumerabilia ex ecclesiasticis historiis affatim colligere poteris. Dicat ergo quivis quomodo noster apostolicus sine suo periculo aut potius exitio negligere posset quin tam inevitabilium sanctionum, non dico violatoribus, sed impugnatoribus, ex debito officii sui obviaret, quibus ipsos sanctos Patres etiam usque ad sanguinem restitisse non ignoraret. Quamvis enim modo quidam non tam aperte cum Ario et reliquis

A hæresiarchis fidem sanctorum Patrum impugnent, tamen eorum moralibus statutis cum ipsa quidem fide per eosdem sanctos Patres eodem tempore eadem subscriptione roboratis obstinate resistunt, quæ et cum eadem fide ex sacratissimo fonte Scripturarum emanaverunt.

Sed in hac eorum nefandissima rebellione etiam ipsam fidem sancti Patres probantur adnullare, cum in authenticis sanctionibus auctoritatem illorum pro nihilo ducunt qui et fidem sua auctoritate confirmaverunt. Nullatenus sane alicui fides sanctorum Patrum proderit qui eorum canonicis atque moralibus præceptis non obedire, sed pertinaciter resistere studuerit; nam, ut Jacobus frater Domini testatur: *Fides sine operibus mortua est* (Jac. II); qualem et dæmones habere fatetur. Non ergo minus est resistendum pertinacibus authenticarum institutionum impugnatoribus quam sacræ fidei violatoribus, cum et dæmonibus assimilentur quicumque institutionem sanctorum Patrum in fide tantum et non etiam in conversatione pro viribus assectantur, qui et culpam, quia humanum fuit committere, diabolico instinctu non timent pertinaciter defendere. Amplius ipsum Vas electionis in sua persona omnibus ecclesiasticis pastoribus dicit: *Si evangelizavero, non est mihi gloria, necessitas enim mihi incumbit; væ enim est mihi, si non evangelizavero* (I Cor. IX). Quomodo ergo noster apostolicus istud væ subterfugere posset, si gregem sibi commissum juxta ipsius Apostoli præcepta instituere negligeret? Sanctus etiam Spiritus per Ezechielem prophetam cuilibet pastori terribilem proponit conditionem: *Si, inquit, non dixeris peccatori, Morte morieris, et ostenderis ut recedat ab iniquitatibus suis, ipse quidem in peccatis suis morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem dixeris, et ille contempserit et non obedierit, ille in sceleribus suis morietur; tu autem animam tuam liberabis* (Ezech. XXXIII). Hæc quidem translatione S. Augustinus in sermone de psalmo XLIX utitur, statimque suis auditoribus subjungit: Dico vobis, libero animam meam; in magno enim sum non periculo sed exitio constitutus, si tacuero. Satis ergo patet quam immerito quidam nostro apostolico pro superioribus statutis indignentur qui tam inevitabili necessitate coactus eadem instituisse detegitur, videlicet ne propriæ mortis crimen incurreret, si nos ex debito officii sui instituere negligeret.

XXI. Præterea si ob hoc nostro apostolico indignari satagunt, cur non potius illis 318 sanctis Patribus in Nicæa congregatis, ut [forte, aut, HARD.] 630 Patribus in Chalcedone congregatis et coadunatis indignantur, qui, ut prædictum est, contra Simoniacos et incontinentes altaris ministros multo acriores sententias protulerunt quam noster apostolicus. Indignantur sane sanctissimo papæ Clementi, qui martyrio sua decretum confirmavit, quem ipse princeps sibi successorem destinavit. Legitur enim in decretis ejus, cap. 46, quod incontinentes penitus

is officio removerit, quod etiam cohabitatio-
 tranearum feminarum clericis prohibuerit,
 violatores hujusmodi institutionis prorsus
 iatizaverit. Indignentur etiam beatissimo
 ilvestro, qui in apostolica sede constitu-
 onteriam totius mundi presbyteris, ut
 um est, prohibuit, et omnes huic decreto
 ntes in perpetuum damnandos esse de-
 Indignentur etiam beato martyri Damaso
 ujus auctoritate secunda universalis synodus
 tinopolitana legitur roborata. Item sanctissi-
 æ Leoni Chalcedonensium canonum auctori,
 uterque eadem et apostolica auctoritate in
 suis, ille quidem, cap. 4, hic autem, cap.
 generaliter decrevere : Omnia decretalia
 um pontificum prædecessorum nostrorum
 ita, quæ de ecclesiasticis ordinibus et cano-
 omulgata sunt disciplinis, ita omnibus epi-
 ac cunctis generaliter sacerdotibus custodire
 mandamus ut si quis in illa commiserit,
 sibi deinceps noverit denegari. Indignentur
 sanctissimi nostri apostolici æquivoco qui
 urali anathemate damnavit omnes a sacra-
 quatuor conciliis dissentientes. Sed cum
 sanæ mentis hujusmodi sanctis Patribus
 Patrum, HARD.] sententiis indignetur, patet
 issime quam irrationabiliter quidam nostri
 ici institutis indignentur, in quorum promul-
 nullatenus a sanctis Patribus discrepavit
 hoc tantum, quod non tam severe, ut illi,
 poribus canonum obviavit. Illos enim clericos
 io tantum privavit, quibus sancti Patres non
 officium, sed et veniam, et ecclesiasticam
 nionem denegavere. Nil denique novi noster
 icus nobis observandum injunxit, quod etiam
 set, non tamen sine periculo ejus contemni
 tum posset. Nam apostolica sedes ex divina
 ione [forte, concessione, HARD.] hunc semper
 t et obtinebit primatum, ut totius mundi
 as non solum antiquis institutis, sed etiam
 lisponat, prout diversorum necessitas tempo-
 stulat. Cogunt enim, ait sanctus Augustinus
 ifacium, multas invenire medicinas, multorum
 nenta morborum. Hoc utique diversa Roma-
 pontificum decreta testantur, in quibus ipsi
 s temporum necessitatibus consuluisse le-

I. Incassum autem publici contemptores apo-
 institutionis inducias suæ damnationis a
 apostolico quærunt, quos, ut prædictum est,
 Patres absque omnibus induciis damnave-
 In dubiis enim rebus, licet veris, nondum
 publicatis, necessario conceduntur induciæ,
 a sanctiones apostolicorum virorum Felicis,
 et reliquorum ipse accusatus possit se con-
 usatores pleniter præparare ad abluenda cri-
 unde et beatus Eleutherius a B. Petro duo-
 in decretis suis, cap. 1, testatur : Induciæ
 odicæ ad inquirendum dandæ sunt, ne aliquid

A præpropere agi a quacunque parte videatur, quia
 per subreptionem multa proveniunt. Jure ergo illi
 absque induciis damnantur qui culpam suam jam-
 dudum a sanctis Patribus diffinite damnatam non
 negare, sed publice contra apostolica statuta conan-
 tur defensare. Nempe B. Gregorius, ab omni catho-
 lico pastore merito imitandus, contemptores sedis
 apostolicæ etiam ante peractam culpam solebat ex-
 communicare : sic enim Maximum per ambitionem
 Salonitano episcopatu inthronizatum, et omnes ejus
 ordinatorum excommunicavit, quos eadem excom-
 municatio, nondum peracta culpa pro qua excom-
 municati sunt, obligavit; nam priusquam Maximus
 ordinaretur, sub excommunicatione prohibuit san-
 ctus Gregorius ne hoc præsumeretur; quod præ-
 ceptum contemnentem episcopi, cum ordinarent eum-
 dem Maximum, ante peractam ordinationem erant
 excommunicati, juxta attestationem S. Gregorii; scri-
 bit enim in epistola ad eundem Maximum præ-
 sumptorem, ita detestans ejus consecrationem :
 Quam rem, inquit, nos consecrationem dicere nullo
 modo possumus, quia ab excommunicatis celebrata
 est. Non enim post ordinationem excommunican-
 dos, sed in ipsa ordinatione dixit excommunicatos.
 Sic idem apostolicus per subdiaconem suum Natalem
 Salonitanum episcopum absque induciis, si præ-
 cepto ejus non obedisset, pallio et communione
 censuit privandum esse. Sic, inquam, ipse et reliqui
 ejusdem sedis episcopi quoslibet et absque induciis
 damnaverunt, qui aliquam rem sub excommunica-
 tione vel officii suspensione prohibitam temerarie
 usurpaverunt. Has ergo et hujusmodi rationes mo-
 derni præsumptores caute considerent, nec deinceps
 injuste se absque induciis damnatos esse existi-
 ment. Forsitan autem aliquis adeo delirat, ut sub
 ditos cujuslibet episcopi per ipsum tantum non per
 Romanum pontificem damnari posse dicat.

C
 D
 XXIII. Sed illi ipsa Veritas in Evangelio contra-
 dicit, quæ B. Petro principaliter inter reliquos apo-
 stolos hoc privilegium concessit : *Quodcumque liga-*
veris super terram, erit ligatum et in cælis (Matth. xvi);
 qui enim generaliter omnes apostolicæ potestatis
 subjecit, nullo modo alicujus episcopi subditum ex-
 cepit. Unde idem Apostolus et a senioribus sui
 temporis, id est presbyteris, sive episcopis et ab
 eorum subditis, obedientiam generaliter exegit, cum
 tam subditis quam prælatis, tam feminis quam vi-
 ris, specialia vivendi præcepta in Epistolis suis tra-
 diderit; quod incassum ipse faceret, si non gene-
 raliter omnes ejus institutioni obedire deberent.
 Beatus quoque Anacletus, ab ipso principe apostolo-
 rum presbyter ordinatus, in decretis suis cap. 3,
 testatur : Sacrosancta Romana et apostolica Eccle-
 sia non ab apostolis, sed ab ipso Domino nostro pri-
 matum obtinuit, sicut ipse B. Petro dixit : *Tu es*
Petrus, etc. (Ibid.). Ergo hæc apostolica sedes
 cardo et caput omnium Ecclesiarum a Domino non
 ab alio est constituta, et sicut cardine ostium regi-
 tur, sic hujus sanctæ sedis auctoritate omnes Eccle-

sia Dominò disponente reguntur. Item B. Gelasius doctor apostolicus, cap. 11 : Cuncta per mundum novit Ecclesia quod sacrosancta Romana Ecclesia de omni Ecclesia fas habeat judicare, nec cuiquam de ejus liceat judicare judicio; siquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum est, ab illa autem nemini appellare licitum est.

Sed nec illa præterimus, quod apostolica sedes, sine ulla synodo præcedente, exsolvendi quos synodus iniqua damnaverit, et damnandi, nulla existente synodo quos oportuit, habuerit facultatem. Et hoc nimirum pro suo principatu, quem B. Petrus apostolus Domini voce et tenuit, et semper retinebit. His autem sanctissimi Patres Callistus, Fabianus, Sixtus, Silvester, Julius, et reliqui innumerabiles adstipulantur, qui adeo amplexati sunt veritatem, ut potius mori quam mentiri desiderarent. Hujus ergo privilegii auctoritate B. Simplicius papa XLIX Gregorium Mutinensem episcopum Ravennatis archiepiscopi suffraganeum a ditione ejusdem archiepiscopi penitus absolvit, et hoc ideo, quia idem archiepiscopus eum invitum Mutinensi cathedræ inthronizavit. Item, S. Gregorius Honoratum Salonitanæ Ecclesiæ archidiaconum, qui jam ex archidiaconatu ad presbyterium devenit, invito etiam episcopo ad pristinum gradum reduxit, deposito quidem eo quem idem Salonitanus episcopus in locum ejus ordinavit. Quapropter apertissime desipiunt, sequereos apostolicæ auctoritatis efficiunt, quicumque ejus potestati temere præjudicant, cum cujuslibet episcopi subditos non per Romanum pontificem, sed per proprium tantummodo antistitem, ligari vel solvi posse conflagant. Præterea B. Leo papa, qui quartam universalem synodum Chalcedone congregavit, item Vigilius papa, sub quo quinta universalis synodus Constantinopoli convenit, item beatus Pater Gregorius, hi, inquam, singuli eadem auctoritate præcipui, pene eadem voce in decretis suis verissime testantur hoc modo : Sancta Romana Ecclesia vices suas ita aliis impertivit Ecclesiis ut in partem vocatæ sint sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Unde liquido demonstratur quod quilibet episcopus nec super gregem sibi commissum tantam potestatem habeat quantum [Pro, quantum] præsul apostolicus; qui licet curam suam in singulos episcopos diviserit, nullo modo tamen se ipsum sua universali et principali potestate privavit, sicut nec rex suam regalem potentiam diminuit; licet regnum suum in diversos duces, comites sive judices diviserit. Cum igitur dominus apostolicus in omni Ecclesia tam principalem potestatem habeat, ut etiam invito episcopo cujuslibet Ecclesiæ quidquam in ea juxta canonicas sanctiones possit disponere, quis denegare poterit quin ubique gentium tam subditos episcoporum quam ipsos episcopos apostolicæ institutionis contemptores damnare possit?

XXIV. His autem rationibus et hoc declaratur quod cujusvis episcopi parochianus potius domino

apostolico quam proprio episcopo ob cum auctoritas proprii nullatenus eum damnatione valeat liberare, si apostolic inobediens exstiterit. Et econtra dominus, si ei obedierit, eundem ab omni v prii episcopi facillime poterit defendere et ipsum parochianum ejus ditione pendando et episcopum ab injuria per condemnationem apostolica auctoritate refrendat sane cujusvis episcopi subditus, proprio episcopo contra apostolica præcepta aliquo, cum S. Gregorius archidiaconum, in locum Honorati jam depositi deposuerit, eo quod idem proprio episcopum illius ordinari post apostolicam nem obedierit. Hinc etiam patet quantum illi desipient qui dicunt quod subditi episcopi apostolicæ sedi nullatenus obedire proprio antistiti obediant, cum a S. Gregorio merito degradaretur qui et per obedientiam sui apostolicæ sedi adversus fuisse deteg nullus debitam obedientiam proprio episcopo habere poterit, nisi qui apostolicæ sedi obedire studuerit. Omnis enim qui vult hoc maxime subditis suis inculcat ut Patrum institutis absque omni contradicant; quæ ut prædictum est, apostolicè principaliter ab omnibus obediendum esse. Quicumque ergo suo legitimo pastori obedientiam exhibuerit, etiam principali apostolico obedire studebit. Nam juxta tatis edictum : Discipulus non est honor magistrum (*Matth. x*). Si autem Dominus proprio et legitimo pastori jure quanto magis illi qui nec nititur esse quod Has ergo et hujusmodi rationes quicumque ex rudibus, fideliter inspicere dignabitur prædicta nostri apostolici statuta probabitur; præsertim cum videat evidentis ex sanctorum Patrum sententiis, imò Scripturis, emanasse. Præterea vero alias rationes superioribus annectere et bilia sanctorum Patrum exempla præf assignare, hac consideratione prætermissemus idiotis, quibus hic specialiter satis posui: quibus pauca ex multis tam veritatis sufficere possunt, si indaganda ritati quam infructuosæ contentioni o volunt.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE,

De eadem synodo Romano occasione co Hugonis Diensis episcopi, quemadmodum actum est, hæc habet Hugo Flaviniacen. Chronico Virdunensi, p. 196, tom. I Bibliotræ novæ librorum mss.

Cum ergo Romæ positi (Anselmus scilicet et Hugo Diensis) præstolarentur ditionis suæ, venerunt nuntii regis Henrici rogantes ne contra morem prædecessori

dominus papa eos consecrare vellet qui episcopatus electionem solam, non autem donum per regiam acceperant investituram. At ipse, convocatis cardinalibus, legationem regis aperuit, et quid sibi ad hoc respondendum, quid esset faciendum admonuit. Quibus respondentibus usum Ecclesiæ hunc esse, hunc haberi pro lege, cum auctoritas eis nulla ad hoc suffragaretur, in Lucensi tamen electo eis acquievit, ut consecrationem ejus differret, donec investituram episcopatus ex regio dono accepisset. In Diensi vero acquiescere noluit, sed eum prima XL hebdomada, Sabbato in presbyterum, et Dominica consecravit in episcopum. Et quia vidit hoc sanctorum Patrum adversari decretis, ut in canonica electione episcopi prævaleret donum regis, imo multoties ipsam electionem immutaret, vel potius irritam faceret, eodem (428) anno in Romana synodo 50 episcoporum, considente presbyterorum et abbatum multitudine, juxta decreta pontificalia et institutiones canonicas ne hoc amplius a quoquam præsumeretur prohibuit sub interminatione anathematis, decretum faciens in hæc verba : *Si quis deinceps episcopatum vel abbatiam de manu alicujus laicæ personæ susceperit, nullatenus inter episcopos vel abbates habeatur, nec nulla ei ut episcopo vel abbati audientia concedatur. Insuper et gratiam B. Petri et introitum ecclesiæ interdicimus, quoad usque locum quem, sub crimine tam ambitionis quam inobedientiæ, quod est scelus idololatriæ, cepit, deseruerit. Similiter etiam de inferioribus ecclesiasticis dignitatibus constituimus. Item si quis imperatorum, ducum, marchionum, comitum, vel quilibet sæcularium potestatum, aut personarum, investituram episcopatus, vel alicujus ecclesiasticæ dignitatis dare præsumpserit, ejusdem sententiæ vinculo se astrictum sciat. Secutus est autem in hoc Patrum exempla, licet jam per multa annorum curricula damnabilis hæc consuetudo inolevisset, et in usum conversa esset. Dicitur enim in VII universali synodo a 5 patriarchis et 350 Patribus sub Adriano papa habita, cap. 111 : Omnis electio episcopi, presbyteri vel diaconi, a principibus facta, irrita maneat, secundum regulam quæ dicit : Si quis episcopus sæcularibus potestatus usus Ecclesiam per ipsos obtinuerit, deponatur et segregetur, omnesque qui illi communicant.*

A Item, in VIII universali synodo habita a 5 patriarchis, sub Nicolao I pontifice, cap....., promotiones vel consecrationes episcoporum concordans prioribus conciliis hæc sancta et universalis synodus electione et decreto episcoporum fieri constituit, et statuit atque promulgavit neminem laicorum principum et potentum semet inserere electioni vel promotioni patriarchæ vel metropolitæ, aut cujuslibet episcopi, ne inordinata hinc et incongrua fiat confusio vel contentio, præsertim cum nullam in talibus potestatem quemquam potestativorum laicorum habere conveniat, sed potius silere, et attendere sibi usquequo regulariter a collegio Ecclesiæ suscipiat finem electio futuri pontificis. Si quis vero laicorum ad concertandum et cooperandum invitatur ab Ecclesia, licet hujusmodi cum reverentia obtemperare asciscantibus. Quisquis autem sæcularium principum et potentum, vel alterius dignitatis laicus, adversus communem et consonantem atque canonicam electionem ecclesiastici ordinis agere tentaverit, anathema sit, donec obediat et consentiat. Item ex concilio Nicæno, cap. 6. Per omnia manifestum est, quia si quis præter voluntatem et conscientiam metropolitæ fuerit ordinatus, hunc sanctum et magnum concilium statuit non debere esse episcopum. Item ex concilio Antiocheno, cap..... Si quis presbyter vel diaconus per sæcularem dignitatem Ecclesiam Dei obtinuerit, dejiciatur, et ipse et ordinator ejus a communione modis omnibus abscindantur, et sint sub anathemate sicut Simon Magus a Petro. In electione igitur et consecratione domini Diensis evidenter ostenditur operata divinitas, quia per hanc occasionem sanctæ Dei Ecclesiæ sub papatu domini Gregorii multis retro annis obnubilata electionis ecclesiasticæ splenduit veritas. Viderint igitur viri cordati quid juris imperatoribus, regibus, et principibus, in electione pontificis reservetur. Commisit autem ei vices suas in Gallia, ubi plurimum Simonie serpebat pestis iniqua, quia perrari illic erant qui non essent aut Simoniaci, aut a Simoniacis ordinati, aut per manum laicam investiti, plurimum illi inculcans potestate data non abuti, quominus depravata corrigeret, damnanda recideret sancta et honesta doceret et docenda faceret.

AD ROMANUM CONCILIUM I,

Contra clericos Simoniacos et incontinentes a Gregorio VII pontifice anno 1074, priori Quadragesimæ hebdomada, celebratum, additio.

(Suppl., MANSI, tom. II, p. 2.)

Actorum hujus concilii synopsis tantummodo exhibet Labbeus tom. XII pag. 547, Venet. edit. Acta ipsa interciderunt. Eorumdem actuum fragmentum licuit mihi investigare in Gerhoi Reicherspergensis expositionibus in Psal. ad psal. X pag. 157. Con-

tinet autem fragmentum istud ipsos concilii canones tertium, et quartum, ut ex collatione synopsis eorumdem canonum intelligimus.

Gregorius septimus dicit :

Si qui sunt presbyteri, vel diaconi, vel subdia-

(428) Imo 1075, inquit Pagius, quo primum decretum contra investituras editum in Romano concilio contendit ad an. Chr. 1075, n. 1 et seq.